

7023

3KN2

2-22

1928

2
ՀԱՄ. Կ.(Բ) Կ. ԿԵՆՏԿՈՄԻ

1928 Թ. ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 24-Ի

ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԲԱՆԱԶԵՎԵՐԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ - 1928

17.09.2013

7023

20 JAN 2006

14 NOV 2009

ՅԿՈՅ

2-92

ԿՐ.

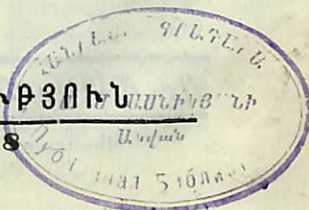
ՀԱՄ. Կ. (Բ) Կ. ԿԵՆՏԿՈՄԻ

1928 Թ. ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 24-Ի

ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԲԱՆԱԶԵՎԵՐԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ — 1928

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ 28-29 ՏԱՐՎԱ

ՎԵՐՄՏՏՈՒԹՅԱՆ ԹՎԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

(Բանաձեւի ընկ. Ռիկովի գեկուցման առթիվ, վոր միաձայն
ընդունված է Համկոմկուսի Կենտկոմի պլենումում
նոյեմբերի 24-ին)

1. Անցած տնտեսական տարվա հանրագումարա-
յին թվերը՝ վկայում են, Վոր բանվոր դասակարգը,
խորհրդային իշխանութունը և կուսակցութունը խո-
շոր նվաճումներ են արել: Պետական խոշոր արդյունա-
րերության պրոդուկցիան աճել է 22,5 տոկոսով (նա-
խորդ տարվա 18,2 տոկոսի և վերստուգիչ թվերի
պլանների 15,8 տոկոսի դիմաց): Հանրայնացված
հիմնական ֆոնդերի տեսակարար կշիռն աճել է մինչև
52,4 տոկոս (նախորդ տարվա 51,4 տոկոսի դիմաց),
իսկ հիմնական ներդրումները հանրայնացված հատվա-
ծում կազմել են 54,6 տոկոս՝ անցյալ տնտեսական
տարվա 45,7 տոկոսի դիմաց: Համապատասխան չափով
ավելացել է պրոլետարիատի թիվը, մեծացել է նրա բա-
ժինն աղգային չեկամտի մեջ, ստեղծվել է նյութական
բազա նրա դասակարգային դիրքերի հետագա ամրաց-
ման համար: Սոցիալիզմի դիրքերի ամրացմանը նպաս-
տել են առաջին նշանակալի տեղաշարժումները զեպի
զյուզատնտեսական արտադրության հանրայնացման
կողմը. կոլլեկտիվ տնտեսութունների ցանքի տարա-
ծութունը 0,87 միլիոն հեկտարից բարձրացել է 1,7
միլիոն հեկտարի, խորհրդային տնտեսութունները՝
1,26 միլիոնից 1,30 միլիոնի, կոլլեկտիվ տնտեսու-
թյունների ընդհանուր արտադրանքը (չերվոն ուրբի-
ներով) համապատասխանորեն բարձրացել է 103 միլիոն
ռուբլուց մինչև 189 միլ. ռուբլու, իսկ խորհրդային

Գր. № 1621բ. Պատվեր № 1634 Հ. 901 Տիրաժ—3000

Պետհրատի յերկրորդ տպարան Յերեխանում

տնտեսություններինը՝ 195 միլիոնից մինչև 206 միլիոնի: Միաժամանակ, նախորդ պլենումի վորոշումների համաձայն, ձեռնարկված է նոր խոշոր խորհրդային հացահատիկի տնտեսությունների կազմակերպման:

2. Կուսակցության հիմնական խնդիրը, նրա գլխավոր գիծն է՝ շարունակել յերկրի հետագա ինդուստրիացումը, իրականացնել ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական հատվածի կարելու չափ արագ աճումը, շարունակել գյուղացիության կոոպերացումը, ձգտել գյուղատնտեսական արտադրության կոլեկտիվ ձևերի (կոլտնտեսությունների, խորհրդային տնտեսությունների) աճման և ալլին: Սև մետաղի արդյունաբերության, մեքենաշինության, էլեկտրաշինարարության, քիմիական արդյունաբերության զարգացումը, գյուղատնտեսությունն ամեն կերպ ինդուստրիացնելն ու մեքենայացնելը, արտադրության միջոցների արտադրության տեսակարար կշիռը սիստեմատիկաբար բարձրացնելը—հանդիսանում են յերկրի, ալլ թվում գյուղատնտեսության, հետագա զարգացման պարտադիր նախադրյալները և առանձնապես անհրաժեշտ են դարձնում ամբողջ արտադրական պրոցեսի աճող ռացիոնալացումը, գիտության աճող կիրառումը, Արևմտյան Ֆեվրոպայի ու Ալիերիկայի փորձի և գիտելիքների ամենալրիվ ոգտագործումը: Մասսաներին լայնորեն սոցիալիստական շինարարության պրոցեսս ներգրավելու, նրանց նյութական բարեկեցության աճման և յոթժամյա բանվորական օրվա սիստեմատիկ կիրառման հիման վրա, տեխնիկական կադրերի վորակապես բարձրացող աշխատանքի, գիտության, տեխնիկայի, տնտեսության կառավարման և

առհասարակ տնտեսության պրակտիկայի աճող միավորման հիման վրա՝ կուսակցությունը պետք է վճռականորեն և հաստատուն կերպով շարունակի յերկրի ինդուստրիացման կուրսը:

Միջադգալին իրադրությունը, կապիտալիստական պետությունների խոշորագույն տեխնիկական հաջողությունները, ռադմական սպառնալիքները և ալլին, իրենց կողմից միանգամայն անհետաձգելի յեն դարձնում ալլ խնդիրների իրականացումը: Նկատի ունենալով կապիտալիստական յերկրներին տեխնիկա-տնտեսական տեսակետից հասնելու և նրանցից առաջ անցնելու անհրաժեշտությունը, Կենտկոմի պլենումը մատնանշում է վոր ալլ խնդիրների լուծումը հնարավոր է միայն ինդուստրիալի և ընդհանրապես յերկրի ինդուստրիացման զարգացման լարված թափի և կուսակցության ու բանվորա-գյուղացիական մասսաների առավելագույն մոբիլիզացիայի դեպքում:

3. Անցյալ տնտեսական տարվա ընթացքում սոցիալիզմի հսկայական նվաճումներն ուղեկցվել են, սակայն, խոշորագույն դժվարություններով և ձգնաժամալին յերևույթներով, վորոնք ինչ ել վոր լինի պետք է հաղթահարվեն կուսակցության և բանվոր դասակարգի ուժերով: Ալլ վտանգների արմատները վերջին հաշվով կազմում են ընդհանրապես գյուղատնտեսության և մասնավորապես ու առանձնապես նրա հացահատիկի հատվածի ծայրահեղ հետամնացությունը և զարգացման դանդաղ թափը: Մինչդեռ, ինչպես նշել է արդեն Կենտկոմի հուլիսյան պլենումը «գյուղատնտեսության, մասնավորապես նրա հացահատիկների ձյուղերի ծայրահեղ ցած մակարդակը... իր մեջ

Թաղցնում ե սոցիալիստական քաղաքի և մանր գյուղացիական գյուղի կապերի խզման վտանգը, հետևապես նաև ամբողջ ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական բարեկառուցման հիմնական պայմանի խախտման վտանգը: Հացահատիկի պրոբլեմը, սև մետաղների, շինարարական նյութերի ծախսահեղ պակասությունը, ընդհանրապես ապրանքի սովը և ուղեղների պրոբլեմը, արտածման խիստ լեռն ֆնալը, գլխավորապես, հացի արտածումը դադարեցնելու հետևանքով, հետևապես և ներմուծման լեռն ֆնալը, վերջապես վալյուտայի ամրացման պրոբլեմը,—հա տնտեսական ճակատի ամենագլխավոր մասերը, վորոնց վրա անհրաժեշտ ե հատուկ ուշադրություն դարձնել:

4. Այս բոլոր տնտեսական հարցերում կենտրոնական տեղ և գրավում գյուղատնտեսության հարցը: Հացահատիկի տնտեսության պլանային լինթադրությունները նշանակալի չափով կիսատ են իրականացվել: Բոլոր հացահատիկների մշակույթների ընդհանուր բերքը 1926—27 տարում 4,747 միլիոն փութ եր, 1927—28 տարում— 4,464 միլ. փութ, 1928—29 տարում—4,535 միլ. փութ, սակայն պարենավորման հացահատիկների մշակույթների (հաճարի և ցորենի) ընդհանուր բերքը 1928—29 տարում, Ուկրաինայում և Հյուսիսային Կովկասում աշնանացանի վոչնչանալու հետևանքով, նախորդ տարվա բերքից 200 միլիոն փթով պակաս յեղավ: Կենտրոնացված հացամթերումների դինամիկան նույնպես նվազում և ցույց տալիս. 1926—27 տարում—662 միլիոն փ. (ընդ վորում այդ քանակությունից արտածված ե 152 միլիոն փութ). 1927—28 տարում— 627 միլիոն փութ (ընդ

վորում հացի արտածումը համարյա լիովին դադարել ե):

Այս բոլոր պրոցեսները հացահատիկի տնտեսության մեջ ծավալվում են այնպիսի պայմաններում, յերբ հացահատիկների ցանքի տարածությունը 1928 թվին դեռևս կազմում ե նախապատերազմյան մակարդակի 90,1 տոկոսը, հացահատիկի ընդհանուր պրոդուկցիան մոտ 80 տոկոսը, դրա ապրանքային մասը— 56 տոկոսը (ամբողջ խՍՀՄ), ընդ վորում Միություն ամբողջ ընակչության տարեկան աճը կազմում ե 2,3 տոկոս, իսկ քաղաքայինի աճը՝ 4 տոկոս, և ավելանում են ամեն մի շնչի սպառման նորմաները, մանավանդ գյուղում:

Գյուղատնտեսության մյուս խոշորագույն ճյուղում՝ կինդանարությունում մեջ նկատվում ե աճման տեմպի դանդաղում. գյուղացիական ամբողջ հոտը, յեթե խոշոր յեղջուրավոր անասունների վերածենք, տալիս ե այսպիսի դինամիկա.—1926—27 տարում՝ 106,5%, 27—28 տարում՝ 104,9%, 1928—29 տարում՝ 102,3%, ընդ վորում ապրանքային անասնաբուծության մի շարք շրջաններում (Ուրալ, Վյատկա և Հյուսիս-Արևելյան շրջան) գյուղացիական հոտի աճումը կանգ ե սռել: Մասնավորապես անհրաժեշտ ե նշել յուղագործական տնտեսությունների ապրանքայնության խիստ անկումը, վորը կապունի կաթնատնտեսության խիստ տրոհման հետ: Այս բոլորն առաջ ե քաշում գյուղացիական տնտեսությունների արտադրական կոոպերացումն ուժեղացնելու, խորհրդային տնտեսությունները խոշոր անասնաբուծական տնտեսության դարգացման համար ոգտագործելու խնդիրը:

Ֆեխնիկական կուլտուրաների

առկա չե անվիճելի և նշանակալի աճում.— տեխնիկական մշակույթների ընդհանուր արտադրանքը, վոր 1925—26 տարում (1926—27 գներով) կազմում եր 874 միլ. ռուբլի, 1926—27 տարում—756 միլիոն ռուբլի, 1927—28 տարում բարձրացավ 901 միլիոն ռուբլու: Տեխնիկական մշակույթների ցանքերի տարածությունը ներկայումս 58,5 տոկոսով գերազանցում ե նախապատերազմյան մակարդակը: Սակայն, չնայած այսպիսի աճման, տեխնիկական մշակույթները միանգամայն անբավարար դեր են խաղում ամբողջ գյուղացիական տնտեսության մեջ, իսկ արգելանքերության պահանջները բավարարելու տեսակետից խիստ դեֆիցիտային են, վոր առաջ ե քաշում տեխնիկական մշակույթների հետագա ուժեղացրած զարգացման խնդիրը:

Սակայն հարկավոր ե նկատի ունենալ, վոր հացահատիկի տնտեսությունը հանդիսանում ե ամբողջ գյուղատնտեսության ամենագլխավոր մասը: Այս պատճառով հացահատիկի տնտեսության ցուցիչները վճռական են հանդիսանում վողջ գյուղատնտեսության համար և դրա զարգացման չափադանց չետ մնալը, մանավանդ հացահատիկի տնտեսության չետ մնալը, սպառնում ե վիժեցնել յերկրի սոցիալիստական ինդուստրիացման գործը:

Սրա կողքին վերջին տարիների ընթացքում գյուղատնտեսության մեջ յերևան յեն յիկել մի շարք դրական ռեկոնստրուկտիվ մոմենտներ: Աճում ե աշնանավար ցանքերի տարածությունը, վորը 1926 թվին կազմում եր 29,1 տոկոս, իսկ 1927 թվին բարձրացավ

մինչև 32,1 տոկոսի: Աճում ե բազմադաշտ ցանքերի տարածությունը, վորը 1925 թվին կազմում եր 3,664,000 հեկտար և 1927 թվին բարձրացավ մինչև 9,429,000 հեկտարի: Նշանակալի չափով աճում են չքավոր և սակավագոր միջակ տնտեսությունների ցանքերը, հետևապես և տնտեսական տեսակարար կշիռը: Գյուղատնտեսության ապրանքային արտադրանքի մեջ սկսում ե նշանակալի դեր խաղալ նաև հանրայնացված սեկտորը: Գյուղատնտեսությունն ավելի չե ապահովվում լծկաններով և գյուղատնտեսական մեքենաներով: 1926—27 տարում 100 հեկտար ցանքին ընկնում եր 25.6 գլուխ լծկան, իսկ 1928—29 տարում,— 27,4 գլուխ: 1926—27 տարում 100 հեկտարին ընկնում եր 9 ա. 90 կոպեկի գյուղատնտեսական մեքենա, իսկ 1928—29 տարում՝ 11 ա. 94 կ.: Գյուղատնտեսության մեքենաշինությունը, վորը 1926—27 տարում կազմում եր 93 միլիոն ռուբլի, 1928—29 թ. բարձրանում ե 190 միլ. ա. նախապատերազմյան գներով և կազմում ե գյուղատնտեսական մեքենաշինության նախապատերազմյան արտադրության 280 տոկոսից ավելին:

Ուստի Կենտկոմի պլենումը միանգամայն անհիմն ե համարում այն պնդումները (ընկ. Ֆրոմեկինի), թե գյուղատնտեսությունը, մանավանդ նրա հացահատիկի ճյուղը մեղանում դեգրադացիայի պրոցեսում ե:

Չնայած, սակայն, այս բոլոր դրական պրոցեսներին, գյուղատնտեսության զարգացման մեջ անբերեհաջող տեխնիցներն այնքան ուժեղ են, վոր 1928—29 տարվա հացի մթերման և հալթայթման պլանը մենք չափադանց մեծ լարձումով ենք կատա-

ՖԵԽՆԻԿԱԿԱԳ ԿՈՒՆՍՈՒՐԱԳՆԵՐԻ

առկա չե անվիճելի և նշանակալի աճում.— տեխնիկական մշակույթների ընդհանուր արտադրանքը, վոր 1925—26 տարում (1926—27 գներով) կազմում եր 874 միլ. ռուբլի, 1926—27 տարում—756 միլիոն ռուբլի, 1927—28 տարում բարձրացավ 901 միլիոն ռուբլու: Տեխնիկական մշակույթների ցանքերի տարածութունը ներկայումս 58,5 տոկոսով գերազանցում ե նախապատերազմյան մակարդակը: Սակայն, չնայած այսպիսի աճման, տեխնիկական մշակույթները միանգամայն անբավարար դեր են խաղում ամբողջ գյուղացիական տնտեսության մեջ, իսկ արդյունաբերության պահանջները բավարարելու տեսակետից խիստ դեֆիցիտային են, վոր առաջ ե քաշում տեխնիկական մշակույթների հետագա ուժեղացրած զարգացման խնդիրը:

Սակայն հարկավոր ե նկատի ունենալ, վոր հացահատիկի տնտեսութունը հանդիսանում ե ամբողջ գյուղատնտեսության ամենաբարձր մասը: Այս պատճառով հացահատիկի տնտեսության ցուցիչները վճռական են հանդիսանում վողջ գյուղատնտեսության համար և դրա զարգացման չափազանց լիտ մնալը, մանավանդ հացահատիկի տնտեսության լիտ մնալը, սպառնում ե վիժեցնել չերկրի սոցիալիստական ինդուստրիացման գործը:

Սրա կողքին վերջին տարիների ընթացքում գյուղատնտեսության մեջ չերկան չեն չեկել մի շարք դրական ռեկոնստրուկտիվ մոմենտներ: Աճում ե աշնանավար ցանքերի տարածութունը, վորը 1926 թվին կազմում եր 29,1 տոկոս, իսկ 1927 թվին բարձրացավ

մինչև 32,1 տոկոսի: Աճում ե բազմադաշտ ցանքերի տարածութունը, վորը 1925 թվին կազմում եր 3,664,000 հեկտար և 1927 թվին բարձրացավ մինչև 9,429,000 հեկտարի: Նշանակալի չափով աճում են չքավոր և սակավագոր միջակ տնտեսութունների ցանքերը, հետևապես և տնտեսական տեսակարար կշիռը: Գյուղատնտեսության ապրանքային արտադրանքի մեջ սկսում ե նշանակալի դեր խաղալ նաև հանրայնացված սեկտորը: Գյուղատնտեսութունն ավելի չե ապահովվում լծկաններով և գյուղատնտեսականմեքենաներով: 1926—27 տարում 100 հեկտար ցանքին ընկնում եր 25.6 գլուխ լծկան, իսկ 1928—29 տարում,— 27,4 գլուխ: 1926—27 տարում 100 հեկտարին ընկնում եր 9 ա. 90 կոպեկի գյուղատնտեսական մեքենա, իսկ 1928—29 տարում՝ 11 ա. 94 կ.: Գյուղատնտեսության մեքենաշինութունը, վորը 1926—27 տարում կազմում եր 93 միլիոն ռուբլի, 1928—29 թ. բարձրանում ե 190 միլ. ռ. նախապատերազմյան գներով և կազմում ե գյուղատնտեսական մեքենաշինության նախապատերազմյան արտադրության 280 տոկոսից ավելին:

Ուստի Կինտկոմի պլենումը միանգամայն անհիմն ե համարում այն պնդումները (ընկ. Ֆրոմկինի), թե գյուղատնտեսութունը, մանավանդ նրա հացահատիկի ճյուղը մեղանում դեգրադացիայի պրոցեսում ե:

Չնայած, սակայն, այս բոլոր դրական պրոցեսներին, գյուղատնտեսության զարգացման մեջ անբարենաջող տեխնիցներն այնքան ուժեղ են, վոր 1928—29 տարվա հացի մթերման և հայթայթման պլանը մենք չափազանց մեծ լարումով ենք կատա-

րում: Մթերումը նվազել է այն պատճառով, վոր նախընթաց յիդու տարվա ընթացքում հացահատիկների մշակութների ցանքերի տարածության աճման դանդաղացման ընդհանուր ֆոնի վրա 1928 - 29 տարում վոչնչացավ 5 միլ. հեկտար աշնանացան, վորից 3 միլիոն հեկտարը, կառավարության ժամանակին և վերին աստիճանի լեռանդուն ոգնության շնորհիվ, վերացանվեց: Բացի դրանից, Ուկրաինայի հարավային շրջանները և Հյուսիսային Կովկասը, վորոնք տուժել եյին աշնանացանի վոչնչանալուց, հուլիսին նորից տուժեցին լերաշտից:

5. Հացամթերումների առաջին լեռամսյակի բավարար ընթացքը թույլ է տալիս յենթադրելու, վոր կենտրոնացված մթերումների նշված տարեկան պլանը լիովին կիրադործվի: Կենտկոմը պարտավորեցնում է բոլոր տեղական կազմակերպություններին վոչ միայն չթուլացնել, այլ և ուժեղացնել հացամթերումներին նվիրված ուշադրությունը, վորպեսզի յերկրին հաց հայթայթելը լավացվի և, ըստ հնարավորության, ապահովվի սերմացուի ֆոնդերի կուտակումը, վոր անհրաժեշտ են գարնանը չգավորներին, սակավագոր միջակներին ոգնելու համար:

Նշելով յերկրի պարենի հաշվեկշռի ծայրահեղ լարվածությունը, կոչ անելով կուսակցությանն ամենայն աչալըջությամբ հետևել հացամթերումների ընթացքին, մեծագույն տոկոսնությամբ պայքարել խնայողության ռեժիմի համար հացի ծախսման ասպարիզում և մեր հացի ռեսուրսների ամեն տեսակ վատնումների դեմ, — Կենտկոմի պլենումը միաժամանակ նշում է և այն փաստի, քաղաքական խոշոր սկզբունքային նշանակու-

թյունը, վոր կուսակցությանն ու խորհրդային իշխանությանը բավական արագ կերպով հաջողվեց մթերումներն արտակարգ միջոցների մեթոդներից հացամթերումների նորմալ մեթոդների փոխանցել:

Կենտկոմի պլենումը հաստատում է, վոր հուլիսյան պլենումի ընդունած ձեռնարկումները և մասնավորապես հացի դների բարձրացումը լիովին արդարացրին իրենց վրա դրված հույսերը և նախադրյալներ ստեղծեցին վոչ միայն ընթացիկ հացամթերման կամպանիայի բավարար ծավալման, այլ և գյուղատնտեսության ավելի արագ բարձրացման համար: Պլենումը մատնանշում է կուսակցական բոլոր կազմակերպություններին, վոր հացամթերումների հետագա հաջող ընթացքը հնարավոր է միայն այն դեպքում, յերբ վողջ կուսակցությունը և մասնավոր գյուղի ստորին կազմակերպությունները բացառիկ ուշադրություն նվիրեն այդ գործին, հացամթերումների գործի շուրջը գյուղացիության հիմնական մասսայի մեջ քաղաքական լայն աշխատանք ծավալեն, կազմակերպեն այդ նպատակով ակտիվ մշակցություն հացամթերումներին չքավորության, խորհրդային և կոոպերատիվ ակտիվի կողմից և այս ճանապարհով խողովեն հացը պահելու համար կուլակային վերնաշերտի ագիտացիայի բոլոր փորձերը:

Յերկրի պարենի և հումուլթի հաշվեկշռի լարվածությունը տնտեսական պլանի կարևորագույն հարվածային խնդիրներից մեկն է դարձնում այն, վոր 1929 թվականին ցանքսի տարածություններն ընդարձակվեն 7 տոկոսով և բերքատվությունը բարձրացվի 3 տոկոսով:

Կենտկոմի պլենումը հրավիրում է կուսակցու-

թյան բոլոր անդամների ուղադրութունն այս դիրեկտիվի առանձնահատուկ կարևորության և բոլոր ձեռնարկումների մաքսիմալ յեռանդուն կատարման վրա՝ սրա իրագործումն ապահովելու համար:

Այս ձեռնարկումների թվում, գյուղատնտեսական մեքենաների հայթայթումն զգալիորեն ուժեղացնելու, ալլեայլ հողագործական ձեռնարկումների ֆինանսավորումը խոշորագույն չափով բարձրացնելու, 1928—29 թվին նախատեսվող հողաշինարարական աշխատանքներին ուժ տալու կողքին, — հատուկ և խոշոր դեր է պատկանում գյուղական եկոնոմիկայի հետ կապվելու և նրա վրա ներգործելու մի նոր մեթոդին — կոոպերատացիային, վորի համար այս տարի յենթադրվում է ծախսել մինչև 300 միլիոն ռուբլի:

Կենտկոմի պլենումն առանձնապես ընդգծում է տափաստանի շրջանի (Ուկրաինայի և Հյուսիսային Կովկասի) հացահատիկի տնտեսության պահպանման և հնարավոր զարգացման անհրաժեշտությունը, շրջան, վոր մեծապես տուժել է սահնամանիքից և չերաշտից, և հանձնարարում է Քաղբյուրոյին համապատասխան ձեռնարկումներ նախատեսել 1928—29 թվականի պլաններում:

6. Գյուղատնտեսութունն արդյունաբերության բազան է, և նրա աճումն ինդուստրիացիայի և հումուլթի բազայի աճումն է: Ինդուստրիայի տեղական աճումն որչեղտիվորեն անհնարին է դառնում՝ առանց գյուղատնտեսության համապատասխան աճման:

Պլանային յենթադրություններն արդյունաբերության մեջ կենսագործվում են հավելումով, իսկ գյուղատնտեսության գծով մնում են թերակատար, հա-

ցահատիկի տնտեսության գծով թերակատար են մընում առանձնապես խիստ չափով: Անկվածային արդյունաբերության պարապ մնալը (վուշ, բամբակ ներմուծելն անկարելի չե հացի արտածման ընդհատման պատճառով), վորոշ կազմալուծման յերևույթները մի շարք ճյուղերում (հերթերի, հացի անկանոն հայթայթման հետևանքով և այլն), ինդուստրիացիան համար հսկայական նշանակութուն ունեցող արտածման յենթադրությունների խանգարումը, — այս բոլոր բացասական նշանները կոնկրետ արտահայտությունն են հանդիսանում այդ դժվարությունների, վոր կրում է ինդուստրիացիան գործը՝ գյուղատնտեսության հետամնացության շնորհիվ: Արդյունաբերության զարգացման և գյուղատնտեսական բազայի զարգացման հետագա տարամիտման վտանգն ընթացիկ մոմենտի գլխավոր վտանգն է հանդիսանում: Գյուղատնտեսության զարգացման տեմպի ծայրահեղորեն յիտ մնալու պատճառն են հանդիսանում ինչպես նրա զարավոր հետամնացությունը, տրորվածությունը, տեխնիկական ծայրահեղ ցած մակարդակը, այնպես ել մի շարք գլխավորապես կոնյունկտուրային մոմենտները: Արդեն հուլիսյան պլենումի վորոշմամբ գյուղատնտեսության բավականաչափ արագ զարգացմանը խանգարող կոնյունկտուրային մոմենտները նշանակալի չափով վերացվեցին (հացի գների բարձրացում, արտակարգ միջոցների վերացում, գյուղին անլրանքներ հայթայթելու ուժեղացում, ցանքի գործում ոգնություն գյուղացիությանը և այլն):

Միևնույն ժամանակ 1928—29 թվին առաջին տեղաշարքումն է կատարվում գյուղատնտեսության յետ

մնալու ստորուկտուրային արմատական պատճառները վերացնելու գործում գյուղացիական անհատական տնտեսությունների մասսայական կոոպերացիան, բերքատվության բարձրացման, գյուղացիական փողիացած անտեսությունները խոշոր միավորումների չըջանալու ամստիճանաբար բարձրագույն տեխնիկայի հիման վրա միավորելու միջոցով, հին խորհրդային տնտեսությունների ուժեղացման և նորերի զարգացման միջոցով և այլն:

Արդյունաբերության զարգացման և գյուղատնտեսական բազայի զարգացման տարամիտման ուժեղանալու վտանգը կրկնակի ուշադրություն և պահանջում մեզինք և այն պատճառով, վոր դասակարգերի հարաբերակցության տեսակետից նախելով՝ այդ տարամիտման ուժեղացումը մի սպառնալիք և բանվոր դասակարգի և գյուղացիության հիմնական մասսայի կապի համար:

Ներկայիս դժվարությունները կապված են դասակարգային պայքարի սրվելու հետ քաղաքում և, մանավանդ, գյուղում, ինչպես նաև այն ուժեղացած զիմադրության հետ, վոր ցույց են տալիս մեր սոցիալիստական առաջխաղացմանը յերկրի կապիտալիստական տարրերը և, մասնավորապես, ՆԵՊ-ի պայմաններում աճած կուլակ տարրը: Ջքավորության վրա հենվելը, միջակի հետ հաստատուն դաշինք կնքելը և կուլակի դեմ սկսած հարձակման հետագա ուժեղացումը կուսակցության քաղաքականության անփոփոխելի հիմքն են կազմում: Մասնավորապես պետք է ապահովել գյուղական չքավորությանն ուժանդակելու այն միջոցների իրագործումը, վոր նշել են կուսակցությունը և կառավարությունը:

Այսպիսով, պրոլետարիատի վերաբերմունքի հարցը դեպի միջակ ու չքավոր գյուղացիությունն առաջին պլանն է դրվում կուսակցության առաջնորդ պայմաններում և այլ ձևով: Ներկայումս խոշորագույն չափով աճել է բանվոր դասակարգի համար իր հեղափոխականացնող ներգործությունն անելու հնարավորությունը ինչպես գյուղատնտեսական արտադրության տեխնիկայի, այնպես էլ գյուղի տնտեսական հարաբերությունների վերակառուցման վրա՝ դրանց հանրայնացման ուղղությամբ:

Այդ հեղափոխականացնող ներգործությունը գյուղատնտեսության վրա պրոլետարիատն է փրձակի կլինի իրագործելու միայն ինդուստրիայի զարգացման արագ տեմպի պայմաններում և այն դեպքում, յեթե սոցիալիստական արդյունաբերության ղեկավար և վերակազմող դերն առավել ևս ուժեղանա: Այս տեսակետից ծանր արդյունաբերությունը և արտադրության միջոցների արտադրությունը ժողովրդական ամբողջ տնտեսության, այդ թվում նաև գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակազմության հիմնական բանալին են հանդիսանում: Հենց արտադրության միջոցների արտադրությունն ու ծանր արդյունաբերության զարգացումն է, վոր յերկրի ինդուստրիացման յեղակետն է հանդիսանում:

Շ. Հաստատակամությամբ կիրարկելով յերկրի ինդուստրիացման կուրսը, ապահովելով՝ կառավարության վորոշումներով նշված հիմնական ներդրումների աճումն ընթացիկ տարում, անհրաժեշտ և միաժամանակ ձեռք առնել բոլոր միջոցները, վոր բարձրացնենք ընդհանրապես գյուղատնտեսությունը, մասնա-

վորապետ հացահատիկի տնտեսութիւնը և առանձնապէս պարենի հացարուսների արտադրութիւնը, ամեն կերպ զարկ տալով գյուղի արտադրողական ուժերի զարգացման՝ շարունակ ավելի և ավելի սահմանափակելով նրա շահագործող և կապիտալիստական տարրերը, կառուցանելով խորհրդային տնտեսութիւնները, խրախուսելով և ըստ ամենայնի ոժանդակելով գյուղատնտեսութեան կողլեկտիվ ձևերը (կողլեկտիվ տնտեսութիւններ, կոմմունաներ, արտելներ և այլն) և ամեն կերպ ուժեղացնելով գյուղացիութեան չքավոր և միջակ մասսաների տնտեսական շահագրգռութիւնը:

Կենտկոմի պլենումն ընդգծում է, վոր գյուղացիական անհատական տնտեսութեան աճումը խթանելու տեսակետից կուսակցական և խորհրդային մարմինների կողմից դեռ ամենեւին ձեռնարկված չեն այն բոլոր միջոցները, վորոնք ի վիճակի կլինեյին ապահովելու գյուղացիական տնտեսութիւնների հիմնական մասսայի լուրջ վերելքը:

Դրա հետ միասին Կենտկոմի պլենումը հաստատում է, վոր, չնայած խորհրդային տնտեսութիւններին և կողլեկտիվ տնտեսութիւնների շինարարութեան բնագավառում չեղած առաջին հաջողութիւններին, այդ ասպարիզում կատարած նվաճումները դեռևս ակնհերկորեն անբավարար են: Նոր խորհրդային տնտեսութիւնների կառուցման և հների բարեկարգման կողքին անհրաժեշտ է ձգտել թե՛ քանակապես և թե՛ վորակապես բարձրացնել կողլեկտիվ տնտեսութիւնները: Կենտկոմի պլենումը հավանութիւն է տալիս այն բոլոր միջոցներին, վոր վերստուգիչ թվերում նախատեսված են գյուղատնտեսութեան սոցիալիստա-

կան հասվածին ուժեղացրած աշակցութիւն ցույց տալու համար:

Այն պահանջները, վոր առաջադրում է գյուղատնտեսութեան արդիւնաբերութեան և քաղաքների դրեղ աճումը, կարող են բավարարվել միայն գյուղատնտեսութեան զարգացման, նրա արտադրանքի աճման, քաղաքի և գյուղի ապրանքաշրջանառութեան լայնացման և արագացման, գյուղատնտեսական արտածման վերականգնման և աճման պայմաններում:

Նպաստելով միջակներին և չքավորների անհատական տնտեսութիւնների բարձրացմանը, լայն ասպարեղ բանալով նրանց արտադրական ուժերի զարգացման համար, կուսակցութիւնն ու խորհրդային իշխանութիւնը հարաճուն չափով պետք է ներգործեն գյուղատնտեսութեան վրա՝ գյուղի հետ արտադրական կապ ստեղծելու միջոցով (ծանր արդիւնաբերութեան, գյուղատնտեսական մեքենաշինութեան, քիմիական արդիւնաբերութեան ուժեղացում և այլն), նրա տեխնիկական բազան փոխելով, գյուղացիութեան արտադրական կոոպերացման միջոցով նրա տնտեսութեան ուժեղացմանը նպաստելով, կազմակերպելով խորհրդային տնտեսութիւնների կուլտուր-ագրոնոմիական ավելի խոշոր ներգործութիւնն անհատական տնտեսութիւնների վրա, գործի դնելով ներգործութեան նոր լծակները, որինակ՝ կոնտրակտացիայի մեթոդները և այլն:

8. Վիթխարագույն նշանակութիւն տալով ագրոտեխնիկայի և դոտտեխնիկայի բոլոր տեսակներին, անհրաժեշտ է միևնույն ժամանակ ընդգծել վոր տեխնիկական համապատասխան ձեռնարկումները կարող

են ունալ եֆֆեկտ տալ միտյն այն դեպքում և այն պայմանով, յեթե շարժման մեջ դրվեն հենց գլուղացիության տնտեսական շահերով: Այս պատճառով գլուղացիության հիմնական մասսաների տնտեսական շահերի խթանումը ներկայումս մեր կենտրոնական խնդիրներից մեկն է հանդիսանում: Ներկայումս սրան են վերաբերում հետևյալ հարցերը—1) գլուղին ապրանքների հայթայթելու հարցը, 2) գրամական սիստեմի ամրացումը, 3) գլուղացիութեան հարկի հարցը, 4) հեղափոխական օրինականութեան և գլուղացիական տնտեսութեան վրա ներդրածելու ձևերը բարելավելու հարցը:

9. Յերկրի ինդուստրիացման ճիշտ քաղաքականութեան տեսակետից անհրաժեշտ է մարեցտարի բարելավել գլուղին արտադրութեան միջոցներ և անձնական սպառման միջոցներ հայթայթելու գործը: Միայն աճող քանակութեամբ ապրանքներ արտադրելը, ապրանքներ, վոր կարելի չի նետել գլուղական շուկա, կարող է ապահովել հացի և հումութի համապատասխան առաջարկը: Պատրաստի ապրանքների համեմատական թերարտադրումը, վորը չի ծածկում արագ աճող վճարունակ պահանջը (չնայած արդյունաբերութեան արտադրանքի տարեցտարի աճմանը) և նշանավոր չափով բոխում է հիմնական խոշոր ներդրումների փաստից (կառուցվող ֆաբրիկաներ, գործարաններ, բնակարաններ, վորոնք անձնական և արտադրական ահագին պահանջ են և դեռևս ապրանքային արտադրանք չեն հանում շուկային), չի կարող և չպետք է վորոշ սահմաններից այն կողմը անցնի, վորովհետև ինդուստրիացման գործին այս կողմից

ել կարող է խախտում ապառնալ: Սրանից է բխում ապրանքի սովը մեղմացնելու և վերջին հաշվով հաղթահարելու կուրսը:

10. Այս դիրքկտիվից մոտակա տարվա համար բղխում է հետևյալը.

ա) Անհրաժեշտ է լիովին ապահովել ինդուստրիայի զարգացման մեր ընդունած տեմպը «Ա» խմբակի նրկատմամբ (ծանր ինդուստրիա, մեքենաշինություն, քիմիա և այլն), ընդ վորում պետք է, ըստ հնարավորութեան, միջոցները համակենտրոնացնել այնպես, վոր ծախսվող գումարները բաշխվեն ավելի նեղ ֆրոնտում, նպատակ դնելով առաջացնել շինարարությունը և կարճացնել այն ժամկետները, յերբ կարելի կլինի շահագործել սկսել նոր և վերասարքավորված գործարանները: Մասնավորապես անհրաժեշտ է շտապ կարգով ավարտել Ստալինգրադի տրակտորի գործարանը, Ռոստովի գլուղատնտեսական մեքենաների գործարանը և այլն:

բ) Թեթև ինդուստրիայի և ծանր արդյունաբերություն հետ նրա փոխարարբերությունների նկատմամբ՝ յեղնել 15-րդ համագումարի վորոշումներից:

«Յերկրի ինդուստրիացման քաղաքականութեան համապատասխան առաջին հերթին պետք է ուժեղացվի առագորութեան միջոցների առագորութունը, վորպեսզի ծանր և թեթև ինդուստրիայի, տրանսպորտի և գլուղատնտեսութեան աճումը, այսինքն՝ դրանց առաջադրած արտադրական պահանջը հիմնականում ապահովված լինի ԽՍՀՄ արդյունաբերության ներքին արտադրանքով:

Ճիշտ համարելով ծանրութեան կենտրոնի փո-

խաղրումն արտադրութեան միջոցների արտադրման մեջ, հարկավոր ե դրա հետ հաշվի առնել խոշոր շինարարութեան մեջ պետական կապիտալների չափազանց յերկար մնալու վտանգը, շինարարութիւնը, վորը շուկայում իրանում ե միայն մի շարք տարիներից հետո. մյուս կողմից՝ անհրաժեշտ ե նկատի ունենալ, վոր թեթև ինդուստրիայի (առաջին անհրաժեշտութեան առարկաների արտադրութիւնը) ավելի արագ շրջանառութիւնը թույլ ե տալիս ոգտագործել նրա կապիտալները նաև ծանր ինդուստրիայի շինարարութեան համար՝ թեթեւ ինդուստրիայի զարգացման դեպքում:

բ) Անհրաժեշտ ե ուշի-ուշով վերաքննել վոչ արդյունաբերական բնույթ ունեցող հիմնական ներդրումների թվերը, համապատասխան բյուջետային հատկացումները կրճատելու նպատակով:

գ) Ահրաժեշտ ե ճշգրտակաւ ընթացիկ տարոււմ վճարական ճեղագործում կատարել վորակական ցուցիչները մեծագույն չափով բարելավելու ուղղութեամբ (ինքնարժեքի իջեցում, շինարարութեան եֆֆեկտիվութիւնը, աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացում ե այլն):

դ) Ապահովել տնայնագործութեան, արհեստի ե այլն զարգացման աջակցութիւնը, կանխել նրանց վերաբերյալ վարչական հալածանքի ամեն մի հնարավորութիւնը:

Այդ ամենը, յերբ կրկնակի ուշադրութիւն նվիրվի չերվոնցի գնողական ուժի պահպանմանը, յերբ խորը կշռադատութեան լեյթաբեկին եմիսսիոն ե վարկային պլանները, յերբ ամեն կերպ զարգացվի արտա-

հանութիւնը—հանդիսանում ե ինչպես տնտեսական զարգացման նորմալ ընթացքի, այնպես ել ապրանքի սովի թուլացման պայմանը:

11. Տնտեսավարութեան խթանների ուժեղացման ե գլուղացիական տնտեսութեան վրա ներգործելու ձևերի բարելավման հարցի հետ սերտորեն կապված ե հեղափոխական օրինականութեան հարցը: Առանց այս վերջինի, առանց կարգի գցելու ե անշեղորեն կիրառելու բնակչութեանը նախապես հայտնի նորմաները, չի կարող վստահութիւն լինել տնտեսութիւն վարելու, տնտեսական հաշիվ, անհատական պլան կազմելու մեջ, այսինքն՝ չեն կարող աճել գլուղացիական տնտեսութեան արտադրական ուժերը: Կյանքը հեղափոխական որինականութեան հարցն ամենեւին պատահաբար չի առաջադրել, վորովհետև հեղափոխական որինականութիւնն առաջ ե գալիս ճշգրտակաւ ահրաժեշտութիւնից: Այս տեսակետից նույն նշանակութիւնն ունի տնտեսական դիրեկտիվների խորապես կշռադատված լինելը ե մեծ կայունութիւնը, վորոնք տնտեսական վորոշ հաշիվներ անելու հնարավորութիւն են ապահովում անհատական արտադրողին:

12. Սրա հետ կապված ե նաև գլուղաճշգրտական հարկի հարցը: Անցյալ տարիների փորձը ցույց տվեց, վոր գլուղացիական տնտեսութեան վրա ներգործելու այդ կարևոր լծակը, պահելով դրա ներկա սկզբունքները, պետք ե վերակառուցվի այնպես, վոր նա ամենեւին չնպաստի տնտեսութիւնների մանրացմանը, հետևապես ե գլուղի արտադրողական ուժերի թուլացման վորոշ տեղեկնց չառաջացնի: Սրա համար

անհրաժեշտ է, պահելով գյուղատնտեսական հարկի պրոգրեսիվ-լիկամտային բնույթը, ուղղել այն հետևիլի հիմունքներով. 1) կտրականորեն արգելել անհատական հարկման որևէ թիվ կիրառումն այն պայմանով, վորպեսզի այն կիրառվի որևէ ճշգրիտ հիմունքների համաձայն միմիայն կուլակ տնտեսությունների ամենահարուստ մասի նկատմամբ, հատկապես դրանցից նրանց նկատմամբ, վորոնց յեկամությունները բավարար չափով չեն հայտնաբերվում ընդհանուր հարկադրման ժամանակ, այն ել բոլոր տնտեսությունների 3 տոկոսից վոչ ավելի. 2) վոչ միայն տնտեսությունների յեկամությունների ընդհանուր գումարի, այլև շնչերի պարտադիր հաշվառում. 3) հարկային նորմաների պարտադիր կայունություն, խըստապուշ պատիժներ հարկերը հավաքելիս շեղումներ կատարելու համար. 4) բարելավել գյուղատնտեսական հարկի հավաքման տեխնիկան և մեծ չափով այն հարմարեցնել առանձին ռայոնների առանձնահատկություններին.

Պիկնումը հավանություն է տալիս այն միջոցներին, վոր ձեռք է առել կառավարությունը գյուղացիության միջակ խավերի համար գյուղմիասնարկը վորոշ չափով թեթևացնելու ուղղությամբ:

13. Անցնելով տնտեսական քաղաքականության վերև մատնանշված կենտրոնական խնդիրների շրջանակում, արդյունաբերական հատուկ խնդիրներին և նշելով նրա աշխատանքի քանակական ցուցիչների բնագավառում հասած զգալի հաջողությունները (ապրանքային և ընդհանուր արտադրանքի աճում) և միջանի նվաճումները վորակական ցուցիչների նկատ-

մամբ (առաջին անգամ հաջողվել է աշխատանքի արտադրողականության աճման վերագանցում աշխատավարձից, ինքնարժեքի իջեցում, հիմնական ներդրումների աճում, կապիտալի շրջանառության արագացում, նոր արտադրությունների հիմնում և այլն), սկսելով, սակայն, ընդգծում է արդյունաբերության աշխատանքի ասպարիզում յեղած վորակական նվաճումների բացարձակ անբավարարությունը:

Ինքնարժեքի այն իջեցումը, վորը կարողացել է կատարել արդյունաբերությունը մինչև այժմ, չի համապատասխանում նրան հատկացված հսկայական հիմնական ներդրումներին: Արտադրության տեխնիկական վերակառուցումը և նրա ռացիոնալացումը մինչև այժմ յետ է մնում ինդուստրիայի քանակական աճումից: Համաշխարհային տեխնիկայի նորագույն նվաճումների յուրացման դանդաղ տեմպն ի միջի ալոց, անդրադառնում է այն բանում, վոր մեր դրժարանները ներմուծված սարքավորմանը դանդաղ և վոչ ռացիոնալ կերպով են ընտելանում: Խնայողության ռեժիմը մեր ձեռնարկություններում զեռես կիրառվում է վոչ բավարար համառությամբ և չի տալիս այն եֆեկտը, վոր կարող է տալ և պետք է տա:

1927—28 տարին բերեց հետագա զգալի հաջողություններ մետալուրգիայի և մեքենաշինության բնագավառում: 1927—28 տարում ներքին այրեցման շարժիչների արտադրությունը կազմում էր նախապատերազմյան արտադրության 403 տոկոսը, գյուղատնտեսական մեքենաների արտադրությունը՝ նախապատերազմյանի 201 տոկոսը: Դրա կոխքին յերևան յեկավ խիստ և յերկրի ամբողջ տնտեսության համար վտանգա-

վոր հեռամհացութիւնն չուզուցի արտադրութեան ընդհատուիլ։ Նոյն ալ 1927—28 տարում չուզուցի արտադրութիւնը կազմում եր նախապատերազմյանի միայն 79 տոկոսը, մարտինը—93,5 տոկոսը և գլխաւոր (прокат)—91 տոկոսը։

Այս դիպրոպորցիայի մեղմացումը, վոր տեղի ունեցավ 1928—29 տարում, և նրա լիակատար վոչընչացումը մոտակա տարիներին ընթացքում մետաղագործութեան ծավալմանը զարկ տալու միջոցով, տնտեսական պլանի ամենաեղական խնդիրն է։ Սրա կողքին պետք է խստագոյն խնայողութիւն հաստատվի մետաղի ծախսման մեջ, մասնավորապէս շինարարութեան մեջ ալ շինանյութերով փոխարինելով (կղմինտը, գրաֆիտ և այլն)։

Թեքիկ Ինդուստրիայի մեծագոյն նվաճումն և լրացուցիչ հերթափոխութիւններ մտցնելը և նրա արտադրանքի հսկայական տարեցտարի աճումը, յոթամյա բանվորական որ մտցնելը, արտադրութեան ռացիոնալացումը և այլն։ Սակայն այս ճանապարհին թեթեւ ինդուստրիայի զարգացման խոչընդոտ և հանդիմանում գլուղատնտեսական ծագում ունեցող հումուշթի պակասութիւնը։ Այս տեսակետից հատուկ նշանակութիւն ունի այնպիսի նոր արտադրութիւնների զարգացումը, ինչպէս արհեստական մետաքսի, բրդի, կաշվի և այլն արտադրութիւնը։

1927—28 տարում քիչ թե շատ զգալի չափով չէր թուլացել նաև Երևանի քիմիական արտադրութեան ըստ ամենայնի զարգացումը և ամբողջ շինարարութեան բարելավումն ու եռանդուն հանդիսանում և 1928—29 տարվա տեղ-

տեսական պլանի ամենաեղական խնդիրներից մեկը։ Ընթացիկ տարում շինարարական աշխատանքները պետք է եռանդով 15 տոկոսով։ Վերջին տարիների ինդուստրիացման բարձր տեմպը լիովին պահպանել ենք նաև 1928—29 տարվա տնտեսական պլանի մեջ։

Արդյունաբերութեան հիմնական ներդրումները 1928—29 տարում կազմում են 1650 միլիոն ռուբլի՝ անցյալ տարվա 1330 միլիոն ռուբլու դիմաց։ Ցենզին արդյունաբերութեան ընդհանուր արտադրանքը 1928—29 տարում կհասնի 16,180 միլիոն ռուբլու (1926—27 տարվա գնորդ)՝ 1927—28 տարվա 13833 միլիոն ռուբլու և 1926—27 տարվա 11,379 միլիոն ռուբլու դիմաց։ Այդ թվում ԺՏԳԽ պլանավորմանը չենթակա պետական արդյունաբերութիւնը նույն ժամանակում աճել է 8721,3 միլիոն ռուբլուց մինչև 13,103,9 միլ. ռուբլու (1926—27 տարվա գնորդ)։

Յերկաթուղային ցանցի յերկարութիւնը 1925—26 տարվա 74,6 հազար կիլոմետրից 1927—28 տարում հասավ 77,2 հազար կիլոմետրի, իսկ 1928—29 տարում հասնելու չէ 77,7 հազար կիլոմետրի։ Տրանսպորտում կատարված աշխատանքը, վորը 1925—26 տարում կազմում էր 94 միլիարդ տոննա-կիլոմետր, 1926—27 տարում հասավ 105,2 միլիարդ տոննա-կիլոմետրի, իսկ 1927—28 կկազմի 112,1 միլիարդ տոննա-կիլոմետր։

Մեքենաշինութեան ծավալման արդէն վերջ նշված արագ տեմպի հետ միասին արժանի չէ առանձնապէս նշելու մեր յերկրի երկկարիֆիկացիայի տեմպը։ Երկտրո-եներգիայի արտադրութիւնը, վորը 1913 թվին կազմում էր 1,945 միլիարդ կիլովատ-ժամ, 1927—28 տարում կազմում էր 5,140 միլ. կիլովատ-

ժամ, իսկ 1928—29 տարում հասնելու չի 6,600 միլիոն կիլոգրամ-ժամի։ Մեր չերկրի ինդուստրիացման գործում մեր ձեռք բերած հսկայական հաջողությունը յերևում է արդեն հետևյալ թվերի բաղադատությունից։ 1925—26 տարում գյուղատնտեսության ընդհանուր արտադրանքը կազմում էր 17,370 միլ. ու, իսկ արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքը՝ 12,448 միլ. ուերի։ 1928—29 տարում գյուղատնտեսության ընդհանուր արտադրանքը կազմելու չի 18,624 միլ. ուերի, իսկ ամբողջ արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքը՝ 19,040 միլ. ուերի։ Յերկրի եկոնոմիկայի մեջ արդյունաբերական արտադրանքի տեսակարար կշռի հսկայական մեծությունը միանգամայն ակնհայտ է և անփոփոխ, մակա՞ն արդյունաբերության տեսակարար կշռի հենց այդ աճումը, ինդուստրիացման հենց այդ տեմպը պահանջում է, վոր ավելի արագ ընդարձակվի արդյունաբերության պարհիկ և հումուսթի բաղան, այլ խոսքով՝ ավելի արագ աճի գյուղատնտեսությունը, քան մինչև այժմ։

Սոցիալիստական արդյունաբերության աճմանը զուգահեռ աճում է և չի կարող չաճել բանվոր դասակարգը, և բարձրանում է նրա նյութական ու կուլտուրական մակարդակը։ Ինդուստրիալ բանվորների թիվը 1927—28 տարում աճեց 5,7 տոկոսով, վարձու աշխատանքով ապրողների դրամական չեկամուտների գումարը 1927—28 տարում աճեց 11,2 տոկոսով, ընդ վորում արդյունաբերական բանվորների աշխատավարձն աճեց մինչև 11 տոկոս։ 1927—28 տարվա համար աշխատավարձի ընագավառում հիմնականը բանվոր դասակարգի աշխատավարձի տեսակետից չի տ

մնացած խավերին և մասնավորապես ու առանձնապես ծանր արդյունաբերության բանվորներին վեր քաշելու դիրեկտիվն է։

Կենտկոմի պլենումն արձանագրում է, վոր 1927—28 տարին բեկման տարի չի և՛ն տեսակետից, վոր նա 1924 թվականից հետո առաջին անգամ ինքնարժեքի նկատելի իջեցում (5 տոկոս) բերեց։ 1928—29 տարին, ինչ էլ վոր լինի, պետք է բերի ինքնարժեքի հետագա և ավելի նկատելի իջեցում։ 1928—29 տարում ինքնարժեքի յոթտոկոսային իջեցումը վոչ միայն հիմնական ներդրումների պլանի, այլ և ընթացիկ տարվա ամբողջ ժողովրդական տնտեսության պլանի կատարման հիմնական յեղակետն է։ Ուստի անհրաժեշտ է մեծագույն չափով կենտրոնացնել ուժերը, վոր իրականացնենք աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման նշված մակարդակը, անհրաժեշտ է յեռանդուն պայքար մղել աշխատանքի կարգապահությանը բարձրացնելու և արտադրական ամբողջ պրոցեսը ռացիոնալացնելու համար։ Այս խընդիրը կտրող է իրականացվել միայն բոլոր տնտեսական, կուլակցական և պրոֆեսսիոնալ կազմակերպությունների համերաշխ ջանքերով։

Ընդ վորում, կենտկոմի պլենումն առանձնապես ընդգծում է այս բոլոր կազմակերպությունների ավելի ակտիվ աշխատանքի անհրաժեշտությունն արտադրության ռացիոնալացման, աշխատանքից բացակայելու, շփոթության և անկարգապահության դեմ մղվող պայքարի գործում։

Մեր արդյունաբերության սոցիալիստական վերականգնման հսկայական խնդիրները լուծելու համար

պահանջվում է մեծագուշն չափով ոգտագործել գիտության և տեխնիկայի վերջին նվաճումները: Այս տեսակետից չափազանց կարևոր է ինչպես մասնագետ տնտեսավարների նոր կազմերի ստեղծումը, կադրեր, վորոնք քաղաքականապես սերտ կապված լինելով բանվոր դասակարգի հետ, միևնույն ժամանակ ի վիճակի լինեն կիրառել տեխնիկական առաջավոր մտքի նվաճումները, այնպես էլ հոգատար վերաբերմունքը դեպի այն հին մասնագետները, վորոնք հավատարմորեն ծառայում են խորհրդային իշխանությանը և լոյալ կերպով աշխատում են նրա որգաններում և ձեռնարկություններում: Կուսակցությունը նշում է, վոր անհրաժեշտ է վճռական պայքար մղել մասնագետներին հալածելու ամեն տեսակի ռեցիդիվների դեմ:

14. 1927—28 տարվա պայմաններն ամենից քիչ նպաստավոր հանդիսացան արտահանության պրոբլեմի համար, 1927—28 տարվա արտաքին առևտրի բալանսը կազմվեց պասսիվ սալդոյով: Ներքին շուկայի վիճակը վերջին տարիներում հնարավորություն էր տալիս զարկ տալ արտահանությանը՝ ի հաշիվ գյուղատնտեսության. այդ հանգամանքն անհրաժեշտ դարձրեց զարկ տալ արտահանության այլ հոգվածներին, մասնավորապես արդյունաբերական արտահանությանը:

15. 1928—29 տարվա ճեճեսակաց պլանը, վորը նշված է ստուգելի թվերով, ըստուժյա յե, բայց չափազանց լարված: Դրան համապատասխան չափազանց լարված է նաև ֆինանսական պլանը:

Պետական բյուջեն նշված է 7,694,8 միլիոն ռուբլի, վորը նրա համարյա 20 օսկոս աճումն է նշանակում, մինչդեռ ազգային իկամուտն աճել է 10 օսկոսով:

Ֆինանսական պլանի կադարումը պահանջում է բյուջետային և պլանային մեծագուշն կարգապահություն, մեր ռացիոնալիզատորական աշխատանքի մեծագուշն արագացում և բարելավում, խնայողական ռեժիմի խրատագուշն և անողոք կիրառում:

Մասնավորապես Կենտկոմի պլենումը նորից ընդգծում է բնակչության դրամական խնայողությունների մոբիլիզացիայի կարևորությունը: Կենտկոմի պլենումը նշում է պետական փոխառությունների ահագին հաշտությունը, մասնավանդ բանվորների մեջ, և մատնանշում է, վոր անհրաժեշտ է դրանց հետագատարածումը, մասնավորապես և առանձնապես գյուղում, վորտեղ չոգտագործված մեծ հնարավորություններ կան:

Ապա Կենտկոմի պլենումը նշում է, վոր հատկապես գյուղատնտեսությունն ինդուստրիացնելուն պատակով՝ գյուղացիական բնակչության միջոցների մոբիլիզացիան կարող է և պետք է կատարվի վոչ միայն փոխառությունների, այլ և գյուղատնտեսական և սպառողական կոոպերացիայի փայրի հավաքման միջոցով, խնայողական դրամարկղների միջոցով և այլն:

Սակայն այն լարվածությունը, վորն անխուսափելիորեն կապված է լինելու 1928—29 տարվա տնտեսական պլանի կատարման հետ, չպետք է յերբեք թուլացնի կուսակցության, պետական ու տնտեսական ապարատի ուղղորդությունը յերկիրը պաշտպանության նախապատրաստելու աշխատանքի հետագա զարգացման հանդեպ:

Տնտեսական ամբողջ պլանի կատարման նախադրյալ է հանդիսանում մի կողմից՝ բանվորական և

գլուխացի սկան լաշնագուշն մասսաների կուլտուրական մակարդակի բարձրացումը և մյուս կողմից՝ սոցիալիստական շինարարության մեջ աշխատողների կազմի վորակական վճռական բարելավումը:

Կենտկոմի պլենումը հաստատում և, վոր չնայած 1928 - 29 տարվա բյուջեի լարվածության, նշանակալի տեղաշարժութուն և կատարվում սոցիալ-կուլտուրական հատվածի ֆինանսավորման գործում: 1928 - 29 տարում նշված և դանաղան աղբյուրներից ժողովրդական լուսավորությանը հատկացնել 335 միլիոն ռուբլի՝ անցյալ տարվա 270 միլիոն ռուբլու դիմաց: Ըստ պլանի հիմնական ներդրումները լուսավորության գործում պետք է կազմեն 184 միլ. ռուբլի՝ անցյալ տարվա 96 միլիոն ռուբլու դիմաց: Առողջապահության վրա ԽՍՀՄ կատարված ծախսերը նույն ժամանակում, վոչ լրիվ տվյալներով, 513 միլ. ռուբլուց հասնում են 610 միլ. ռուբլու: Առանձնապես նշանակալի տեղաշարժութուն և կատարվում, հուլիսյան պլենումի վորոշումների հետևանքով, պրոֆտեխնիկական կրթության բնագավառում: Վորքան ևլ անբավարար լինեն այդ գումարները, ներանք այնուամենայնիվ, ապահովում են մեր չերկրի կուլտուրական շինարարության զգալի վերելքը:

16 Կենտկոմը կոչ է անում կուսակցության բոլոր անդամներին ուղադրութունը կենտրոնացնել տեղական շինարարության հարցերի վրա: Միայն ամենաուշիմ վերաբերմունք ցույց տալով տնտեսական պլանավորման և ընդհանրապես տնտեսական ղեկավարության խնդիրներին, միայն վերին աստիճանի որչեկտիվ կերպով ուսումնասիրելով և խորը քննելով տնտեսական քաղաքականության հարցերը, միայն ա-

վելի ու ավելի գիտական բնույթ տալով նրան, հնարավոր կլինի խուսափել սխալներից և սխալ հաշիվներից, վորոնք խիստ բարդացնում են սոցիալիզմի կառուցման որչեկտիվ ղեկավարութունները՝ իմպերիալիստական թշնամիներով շրջապատված՝ մանր-բուրժուական չերկրում:

Կուսակցական, խորհրդային և արհմիութենական ապարատի բոլոր ողակներում աշխատանքի վորակական բարձրացումը, պլանային ղեկավարության վորակական բարձրացումը չենթադրում և, վոր կուսակցութունն ինչպես ժամանակին որչեկտիվ տեղեկութուն ունենա տնտեսական դրության մասին, այնպես ևլ լուրջ քննարկման չենթարկի տնտեսական բոլոր հարցերը: Մի կողմից՝ վերականգնման շրջանի պրոբլեմների ահագին բարդութունը, չերկրի ինդուստրիացման ճանապարհին ծառացած մի շարք ղեկավարութունները, այն լարվածութունը, վոր պահանջում է բունվոր դասակարգից և գլուխացիութունից ինդուստրիացման գործը, մի գործ, վորի իրական եֆֆեկտը կսկսի չերեան գալ միայն վորոշ ժամանակից հետո, կուպիտալիստական տարրերի ղրմադրութունը և դասակարգային պայքարի սրումը տվյալ հտապում, մանր-բուրժուական մասսայի տատանումները, մանր-բուրժուական տարրերի ճնշումը խորհրդային ապարատի և մեր կուսակցության միջանի ողակների վրա և այլն, մյուս կողմից՝ պետական ապարատի աճումը և, հետևապես, պետական շինարարության լայն ճակատում սմեն տեսակ բյուրոկրատիկ խեղաթյուրումների առկայութունը սնում են զանազան տեսակի թեքումները մեր կուսակցության ներսում: Հանդես և գալիս ալ (բա-

ցահայտ-ոպպորտունիստական) թեքումը, վորն արտահայտվում է խոշոր ինդուստրիալի հետագա շինարարության տեմպը թուլացնելու և դանդաղեցնելու ձգտումով, կոլլեկտիվ և խորհրդային անտեսությունների նկատմամբ արհամարհական կամ բացասական վերաբերմունքով, դասակարգային պայքարի մասնավորապես կուլակի դեմ մղվող պայքարի, թերագնահատումով և մթագնումով, մասսաների կարիքներին բյուրոկրատիկ անուշադրություն ցույց տալով, բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի թերագնահատումով, պատերազմի վտանգի թերագնահատումով և այլն:

Միևնույն ժամանակ աշխուժանում են սոցիալ-դեմոկրատական, հակամիջակային գերինդուստրիալիստական տենդենցները (տրոցկիզմ), վորոնց ձախ ֆրազոլոգիայի տակ կիսամենչիկական աջ բովանդակություն է թագնված, և վորոնք իրականում դեպի նույն կործանարեի հետևանքներն են առաջնորդում, ինչ վոր բացահայտ աջ թեքումը:

Այստեղից ել բղխում է չերկու ձակատում պայքար մղելու խնդիրը, ինչպես աջ բացահայտ ոպպորտունիստական թեքման դեմ, այնպես ել սոցիալ-դեմոկրատական, տրոցկիստական, «ձախ», այսինքն ըստ ելության դարձյալ աջ, բաց լենինյան գծից ձախ ֆրագներով քողարկվող թեքման դեմ:

Ինքնին հասկանալի է, վոր այդ թեքումների հաղթահարումը սխտեմատիկ պայքար է պահանջում այդ թեքումների նկատմամբ քաղքենիորեն անսկզբունք հանդուրժողականության դեմ (հաշտվողականություն):

Պլենումը հաստատում է, վոր ներկայումս Համ.

Կ(բ) Կ-ի մեջ գլխավոր վտանգը հանդիսանում է բացահայտորեն ոպպորտունիստական աջ թեքման վրտանգը, վորը բղխում է ինչպես այժմյան սոցիալտեստական պարագայից, այնպես ել այն փաստից, վոր տրոցկիստական իդեոլոգիայի դեմ մղված պայքարում կուսակցությունը մի շարք վճռական հաջողություններ արդեն ունեցել է:

Կենտկոմի պլենումը գոհունակությամբ հաստատում է, վոր աջ թեքումը և հաշտվողականությունը բալշևիկական միահամուռ հակահարված ստացան ամբողջ կուսակցության կողմից, վորն իր լիակատար պատրաստականությունը դրսևորեց կուսակցության լենինյան գծի համար մղվող պայքարում:

Պլենումը լիովին և ամբողջապես հավանութուն է տալիս Կենտկոմի՝ Մոսկվայի կազմակերպությանն ուղղած հոկտեմբերյան դիմումին:

Այս թեքումների հաջող հաղթահարումը յինթադրում է ինքնաքննադատության լայն ծավալում, մասսաների առավելագույն ներգրավում տեսնական և կուսակցական շինարարության գործի մեջ, ներկուսակցական դեմոկրատիայի լուրջ և հետևողական ծավալում, տեսնական շինարարության խնդիրների լայն մասսայական քննություն: Միևնույն ժամանակ քննադատության և ազատ քննություն ապահովելու շահերի տեսակետից, առաջին հերթին, անհրաժեշտ է «ապահովել ներկուսակցական քննադատության ազատությունը, վոր բացառում է պայքարելու այնպիսի մեթոդները, չերք ինքնուրույն միտքն ու քննադատական ամին տեսակ գիտողությունները նախապես արդեն մերժվում են, վորպես

«Թեքուժ», «խառնակչութիւն» և այլն» (Կենսոկոմի ղեկավարը):

Վճռական պայքար մղելով այս բոլոր թեքումներին դեմ, առանձնապէս ընդգծելով ներկա մոմենտի համար զլիարմարապէս **Եղեղովոյի ակաճ** ծավալված պայքարի անհրաժեշտութիւնն աջ վտանգի դեմ, վոր, սակայն, վորեւէ չափով առիթ չպիտի դառնա տրոց-կիզմի դեմ մղվող բազմակողմանի պայքարի թուլացման, — Կենսոկոմի պլենումը միեւնոյն ժամանակ վողջ կուսակցութեան ուշադրութիւնն է հրավիրում այն բանի վրա, վոր անհրաժեշտ է վողջ թե բազմաղմուկ ալ լուրջ և խոհուն վերաբերմունք ցուց տալ դեպի տնտեսական շինարարութեան խնդիրներին քննութիւնն ըստ ելութեան, վոր իր հերթին, ամբողջ ղրութեան բալլէնիկական առողջ վերլուծութիւնն է յենթադրում, վերլուծութիւնն, վոր համասարապէս բացասում է ինչպէս դժվարութիւնների քողարկումը և իրականութեան բոլորովրատական գեղազարդումը, այնպէս ել վտանգների խոճապալին չափազանցումը, վերլուծութիւնն, վոր խորթ է ինչպէս զարգացման հիմնական գիծը և կուսակցութեան սկզբունքային նպատակներն ու խնդիրներն աչքաթող անող պոչական անըսկըզբունք պրակտիցիզմին, այնպէս ել ուտոպիստական այն իրը թե «սկզբունքայնութեանը», վոր մոռացութեան է տալիս մոմենտի սպեցիֆիկ խնդիրները և հենց դրանով խախտում է լենինյան տակտիկայի հիմնական կանոնը՝ սկզբունքային գծի զուգակցութիւնը մոմենտի տվյալ կոնկրետ պայմանների հաշվառմանը:

Լենինյան կուսակցութիւնը միշտ հաղթահարել է իր առջև ծառացող բոլոր դժվարութիւնները լայն

մասսաների ինքնագործունեութեան առավելագույն ծավալման, մասսայական կադմակերպութիւնների աշխատանքի առավելագույն աշխուժացման ոգնութեամբ, միավորելով և համախմբելով իր շուրջը պրոլետարիատի ամենալայն մասսաները: Յեվ նոր բարգաւազն խնդիրների հանդեպ, վոր դնում է մեր չերկրի սոցիալիստական վերակառուցումը, Կենտրոնական Կոմիտեն կոչ է անում կուսակցութեան բոլոր անդամներին կենտրոնացնել իրենց բոլոր ուժերը տնտեսական դժվարութիւնները հաղթահարելու և բան-վոր դասակարգի բոլոր ստեղծագործական ուժերը մո-րիլիզացիա անելու վրա, վորպէսզի ինդուստրիացման և հանրայնացման մեր սկսած տեմպը հնարավոր լինի, անպայման պահել և նշված տնտեսական պլանն իրա գործել:

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱՅԻՐՄԱՆ ՑՅՎ ԿՈՒՍԵԿՑՈՒԹՅԱՆ ԸՃՄԱՆ ԿԱՆՈՆԱՎՈՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Բանաձեւով բնկ. Մայրոսովի գեկուցման առթիւ, վոր
միաձայն բնդունված է Համկումկուսի Կենսկումի
պլենումում 1928 թվ. նոյեմբերի 24-ին)

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՃՄԱՆ ՊՐՈԲԼԵՄԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԸ

Վերականգնման շրջանից սոցիալիստական վե-
րակառուցման շրջանին անցնելը, ամբողջ տնտեսու-
թյան վերակառուցումը բարձր տեխնիկայի հիմքերի
վրա, նրանում ինդուստրիային վճռական ազդեցու-
թյուն տալը՝ ծանր արդյունաբերության դերի հատուկ
ուժեղացումով և գյուղի կոոպերացման ու կոլլեկտիվաց-
ման իրոք մասսայական ծավալումը, — մեր յերկրի
բանվոր դասակարգի առաջ իր ամբողջ հասակով ան-
միջական սոցիալիստական շինարարության հիմնական
խնդիրները դրեցին: Ինչպես միշտ, կուսակցութունը
բանվոր դասակարգի առաջին շարքերում, սոցիալիս-
տական շինարարության ավանգարդում է ընթանում:
Սոցիալիստական վերակառուցման շրջանը, բանվոր
դասակարգի կուլտուրական հետաձուլումը շինարարության և յերկ-
րում մանր ու մանրագույն գյուղացիական արտա-
դրության գերիշխման պայմաններում, հատուկ դժ-
վարությունների հետ է կապված: Մասնավանդ վոր
միջազգային իմպերիալիզմը շարունակ նոր և շարու-
նակ ավելի վճռական ճնշման փորձեր է անում զրսից
ձգտելով խորհրդային Միությունը կանգնեցնել կապի-

տալիստական յերկրների ուղղակի տնտեսական բու-
կազայի փաստի առաջ և ռազմական հարձակում նախա-
պատրաստելով նրա դեմ: Այս պայմաններում կուսա-
կցության դերը, վորպես պրոլետարիատի կոմունիս-
տական ավանգարդի յեւ սոցիալիստական ամբողջ
օրհնարության ղեկավարի, բացառիկ կերպով դժվար
և պատասխանատու յէ:

խորհուրդների իշխանությունը, չնայած հեղափո-
խական պայքարի և սոցիալիստական շինարարու-
թյան մեծագույն դժվարություններին, ապահովեց սո-
ցիալիզմի առաջին խոշոր հաջողությունները: Այս հա-
ջողությունները, վորոնք ձեռք են բերվել յերկրի ներ-
քին ռեսուրսների աճող ոգտագործմամբ, հնարավոր
յեղան միայն բանվոր դասակարգի բացառիկ հերոսու-
թյան և նրա՝ սոցիալիզմին անձնվեր լինելու շնորհիւ,
բանվոր դասակարգի, վորը հենվում է իր և գյուղա-
ցության միլիոնավոր մասսաների շարունակ ավելի
ամրացող դաշինքի վրա: խորհրդային կարգն ապահո-
վեց ԽՍՀՄ բանվոր դասակարգի և բոլոր ազգություն-
ների աշխատավոր գյուղացիների այն մասսաների
ներդրավումը սոցիալիզմի կառուցման ամբողջ գործի
մեջ, խորհրդային բովանդակ շինարարությանն ակտիվ
մասնակցության կոչելով առաջ ճնշված և հետաձուլ
ժողովուրդներին: Վորպես բանվորների և աշխատավո-
րության ամբողջ մասսայի իսկական ղեկավար, կու-
սակցությունն անդադրում ընթացել և խորհուրդների
գլուխ անցած, վորոնք նոր սոցիալիստական հասա-
րակության հիմքն են կառուցում: յերկա պայմաննե-
րում, յերկրի տնտեսության սոցիալիստական հիմնա-
կան վերակառուցման պայմաններում, խորհուրդների

դերը պետք ե հսկայական չափով մեծանաւ: Սրա համար անհրաժեշտ ե մեծ չափով փոխել և արմատապես բարեկալիլ քաղաքի և գյուղի խորհուրդների աշխատանքը և ամենից առաջ վճռականորեն և գործնականորեն ընթացք տալ պետապալարատի բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարին: Այժմյան խորհրդային սպալարատը լիքն ե հին չինոգնիկության տարրերով և առաջներում տիրող դասակարգերի մնացորդներով, վորոնց մեջ դեռ կենդանի չե ատելությունը դեպի խորհրդային կարգը: Բյուրոկրատիկ խեղաթյուրումները, անուշադիր վերաբերմունքը դեպի աշխատավորության կարիքները, աղաղակող անշարժությունը և հանցագործ քաջըռկը հաճախ խախտում են պետորգանների աշխատանքը: Պետական-կոոպերատիվ սպալարատի առանձին ողակները հասնում են ուղղակի քայքայման և միաճուլման բնակչության բուրժուական-կապիտալիստական տարրերի հետ, անհրաժեշտ դարձնելով այդ որգանների արմատական գաումը: Ընդվորում հարկավոր ե հիշել, վոր պետապալարատը, ի դեմս իր չինովնիկական հին խավերի, իր կնիքն ե դնում նրանում աշխատող կոմունիստական կազմի մի մասի վրա: Խտագուչն ինքնաքննադատություն ծավալելու լողունգով, կուսակցությունը բանվորներին և բոլոր աշխատավորներին կոչ արավ մեր բոլոր որգաններում անողոք կռիվ մղել քայքայման և բյուրոկրատիզմի փաստերի դեմ: Պրոլետարական ինքնաքննադատության խիզախ և հետեողական կիրառումն անխղիժորաւով բանվորների պետորգաններում աշխատելու համար առաջ քաշելու հետ, միլիոնավոր աշխատավորներ-

Այնինչ՝ մեր մասսայական կազմակերպութիւնները (արհմիութիւնները և միութիւնները) հաճախ անհրաժեշտ ուշիմութիւն յերևան չեն բերում ղեկի բանվորներին և բանվորուհիներին կարիքներն ու պահանջները, շատ դեպքերում յետ են մնում մասսաների ակտիվութիւնի աճումից և այս պատճառով բոլորովին անբավարար չափով են ոգտագործում իրենց մեծագույն հնարավորութիւնները բանվոր դասակարգի ուժերը մոբիլիզացիա անելու նրա առաջ կանգնած հիմնական խնդիրների լուծման և սոցիալիզմի շինարարութիւնի դրա հետ կապված դժվարութիւնների հաղթահարման համար: Ամենից ավելի յետ ե մնում արհմիութիւնների աշխատանքը վերջին տարիներս ֆարքրիկաներն ու գործարանները մտած բանվորների նոր կազմերի մեջ, մանավանդ սեղոնային, ինչպես և գլուղատնտեսական բանվորներին, ահագին և շարունակ աճող մասսաներում, վորոնք առանց պրոլետարական դաստիարակութիւնի դպրոցն անցնելու արհմիութիւնների մեջ, չեն կարող մտնել սոցիալիզմի իսկական կառուցողների շարքերը: Ներկա պայմաններում արհմիութիւնների և մասսայական այլ կազմակերպութիւնների կարևորագույն խնդիրն է՝ անողորք պայքար մղել շինոգիւնիկարար բանվորներից կարվելու դեմ, պայքար թե՛ պաշտոնական անտարբերութիւնի դեմ բանվորների կենցաղային շահերի նկատմամբ և թե՛ նրանց ավելի հետաքննադատ խափելի տրամադրութիւններին ընդառաջելու դեմ և առհասարակ մասսայական աշխատանքի անպարբերում նկատուող բոլորակրատիզմի դեմ բազմաթիվ տարբերի դեմ: Նոր միայն վճռական բեկում պետք է ստեղծել ինքնաքննադատութիւն լուրջնոր

գործնականում կիրառելու և արհմիութիւնական ղեկավարութիւն իրող ծավալելու գործում:

Անկուսակցական լայն ակտիվի առկայութիւնը պրոլետարական մասսայական կազմակերպութիւններում, և մանավանդ արհմիութիւններում, նոր ակտիվ ուժերի, պրոլետարական պետութիւնի ստեղծման և կոլտուրական շինարարութիւնի այլ կազմակերպիչի նոր ղեկավարների կարևորագույն և հզոր պահեստն է: Իր աշխատանքում հենվելով այդ անկուսակցական պրոլետարական ակտիվի վրա, ըստ ամենայնի ոժտնդակելով նրա հետագա ընդլայնմանը, նույնպես և նրա կոլտուրական և քաղաքական աճմանը և նրանից լրացնելով իր կազմակերպութիւնները, կուսակցութիւնը կարևորագույն գործ է կատարում ինդուստրիալի բարձրացման և սոցիալիստական բովանդակ շինարարութիւնի մեջ բանվորներին ավելի ակտիվ մասնակցողներ դարձնելու, մասսայական կազմակերպութիւնները լուրջ կերպով աշխուժացնելու և իսկական պրոլետարական ղեկավարութիւն ծավալելու ու, վերջապես, անմիջականորեն բանվոր դասակարգի մասսաների հետ իր կապերը բազմակողմանիորեն ամրապնդելու համար:

Վերակառուցման շրջանի նշանակում է վոչ միայն ամբողջ ինդուստրիալի, թեթև և մանավանդ ծանր ինդուստրիալի մաքսիմալ ծավալում, արդյունաբերութիւնն արմատապես բարձր տեխնիկայի հիմքերի վրա վերակառուցելով, այլև, անհատական գլուղացիական տնտեսութիւնի բարձրացմանն ամեն կերպ աջակցելով, մեր գլուղատնտեսութիւնի վերակառուցում բարձր տեխնիկայի և կոլլեկտիվիզմի հիմքի վրա: Սոցիալիստա-

կան շինարարութեան այս շրջանը պրոլետարական հեղափոխութեան այն եպոխտն է, յերբ բանվոր դասակարգը՝ ամուր դաշնակցած գյուղացիական մասսաների հետ՝ ճշգրտորեն հաշվի առնելով խնդրի դժվարութիւնն ու յերկարատեւութիւնը, գրոհ եւ տալիս ամբողջ ճակատով, հետամնաց գլուղն եւ ներառյալ, արմատախիլ անելու մանր ապրանքալին տնտեսութեան հողից սնունդ ստացող կապիտալիզմի մնացորդները: Այս կապված է այն յերևույթի հետ, յերբ սոցիալիստական տարրերն ուժեղ թափով դուրս են վերարում կապիտալիստական տարրերին, վոր չի կարող չնշանակել յերկրում դասակարգալին պայքարի սուր բնույթ ստանալը:

Իմպերիալիզմի կողմից ԽՍՀՄ վրա անդադար արտաքին ճնշում գործադրելու պայմաններում բուրժուա-կապիտալիստական խավերի (կուլակներ, նսպմաններ, բուրժուական ինտելիգենցիա, հակահեղափոխական ֆեասատուներ) կողմից սոցիալիստական շինարարութեանը ցուց տրվող դիմադրութիւնը վորո՞ւ մոմենտներում այս կամ այն տատանումներն եւ առաջացումն նաեւ մեր մանր-բուրժուական դաշնակիցների մեջ: Այդ տատանումներն իրենց հերթին արտահայտութիւնն են գտնում բանվոր դասակարգի ավելի պակաս կայունութիւնն ունեցող տարրերի մանր-բուրժուական տրամադրութիւններում եւ կուսակցութեան առանձին շերտերի ոպպորտունիստական տատանումներում: Տրոցկիստական իդեոլոգիայի (մենշևիկյան տիպի իդեոլոգիայի, վորը ծածկվում է «ձախ ֆրազներով») ախտաբանութիւնը համար արվող փորձերին զուգընթաց այժմ՝ կուսակցութեան մեջ դրալի չափերով

նւթեղացել է նաեւ բացահայտ ոպպորտունիստական վերտանգը (վոր մանր բուրժուական տարրերի ճնշման տակ տանում է դեպի կուսակցական դիրքերի հանձնումը):

Այստեղից հետեւում է, վոր կուսակցութիւնը տվյալ շրջանում առանձին հաստատակամութեամբ պետք է կռվի յերկու ճակատի վրա— ընդդէմ այդ յերկու տեսակի թեքումների բալլերիկյան գլխավոր գծից եւ ընդդէմ այդ թեքումների նկատմամբ ամեն տեսակ հաշտվողականութեան, վորպես լենինիզմին անպայման խորթ մի հոսանքի:

Դանի վոր տրոցկիզմը հաղթահարելու գործում կուսակցութիւնը վճռական հաջողութիւնների յե հասել, ուստի տրոցկիստական իդեոլոգիայի դեմ մղելիք հետագա ուժեղ պայքարի կողքին, ներկա մոմենտում աջ թեքման դեմ մղվող պայքարն առանձին նշանակութիւնն եւ ստանում, այդ թեքման դեմ մղվող անհաշտ պայքարը կուսակցութեան համար հանդիսանում է այն կարևորագույն պայմաններից մեկը, վոր պրոլետարական դիկտատուրայի թշնամիներին պատշաճ հակահարված տրվի եւ քաղաքի ու գյուղի սոցիալիստական վերակառուցումը հաջողութեամբ շարունակվի: Ամենամեծ չափերով այս կարելի է իրականացնել կուսակցական մասսաների գաղափարական քաղաքական մակարդակի հետագա բարձրացման հիման վրա, այլ եւ դեկավարող կադրերի մարքսիստական-տնտեսական պատրաստութիւնն ուժեղացնելով, ներկուսակցական դեմոկրատիան համարձակ ու հետեողական կերպով ծավալելով եւ պրոլետարիատի ամենից առաջավոր, ակտիվ ու սոցիալիզմին նվիրված կադրերի նոր հոսանքի հաշվին

կուսակցական կազմակերպություններն ըստ ամենայնի ամրապնդելու միջոցով:

Մշտապես կանգնած լինելով կոմմունիստական ինտերնացիոնալի ավանգարդի շարքերում, միջազգային պրոլետարական հեղափոխության ավանգարդի շարքերում, մեր կուսակցությունն այժմ առանձին ուշադրությամբ պետք է ստուգման լինթարկի իր աշխատանքը և վճռականությամբ վերացնի իր որդաններում յեղած քեռուքումները, խեղաքուրումներն ու ֆայֆալման քարերը: Միայն ինքն իր նկատմամբ այսպիսի վերաբերմունք ունենալով, միայն իր թույլ կողմերն ուժեղ ու անողորմաբար ստուգելով, իր շարքերն ամրապնդելով և գտելով կուսակցությունն ել ավելի մեծ չափով ընդունակ կդառնա իր յետևից տանել բանվորների և գյուղի աշխատավորների միլիոնավոր մասսաներին, վորպես սոցիալիզմի ակտիվ կառուցողների, առանց վորի անհնարին է յերկրի տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը:

Սրա համար անհրաժեշտ է իսկական ու վրճառական պայքար մղել չինովնիկական մեթոդների և բյուրոկրատական ճնշման արտահայտությունների դեմ կուսակցական աշխատանքների մեջ՝ **Գերկուսակցական գեմոկրատիայի** հիման վրա, ընտրողականութունը ճիշտ և անշեղորեն իրականացնել, ուրեմն և ամեն մի քարտուղարի և ամեն մի ղեկավար կուսորդան (բյուրո, կոմիտե) փոխել, յեթե այդ համապատասխանում է կազմակերպության իսկական կամքին: Սրա համար անհրաժեշտ է, վոր կուսակցական ղեկավար կադրը նշանակալից չափով ուժեղացնի իր կապը մասսաների հետ բանվորական ժողովներին մասնակցելու, բանվոր-

ների և գյուղացիների առաջ իր աշխատանքի (կուսակցական, խորհրդային, արհեստակցական, կոոպերատիվ և տնտեսական) մասին հաշիվ տալու, ստորին որդանների գործնական ղեկավարության համար տեղերն այցելելու, ղեկավարող պաշտոններից արտադրության մեջ և ստորին մարմիններում յերկարատե աշխատանքի գնալու, և ուժգին չափով բանվորների նոր կադրերին արտադրությունից բոլոր որդաններում ղեկավար աշխատանքի առաջ քաշելու միջոցով: Սրա համար առավել ևս անհրաժեշտ է հարվածել կոմմունիստական միջավայրում նկատվող այն յերեուկները և ուղղակի խոցերը, ինչպես «կենցաղային նեխման», սանձարձակության, հարբեցողության փաստերը, «վերինների» առաջ հաճոյակատարությունը, քծնություն անելու, պարզ ալանդակությունները քողարկելու և մեր որդանների առանձին տարրերի կողմից բնակչության կուլտուրային-կապիտալիստական խավերի հետ միաձուլվելու դեպքերը մթազնելու փաստերը: Այս բոլորը պահանջում է, վոր ինքնաքննադատություն լողունգը համարձակ ու անշեղ կերպով կիրառվի հենց կուսակցական կազմակերպությունների մեջ: Այս տեսակետից վերջիններս որինակ պիտի ծառայեն: Այդ պատճառով **Իճճաճճադասության մասսաների Գերեմից յեկող սեղծագործական Գճճադասության ծավալումից վախեցալուց, իրեմ բյուրոկրատիզմի ամենացայուն արտահայտության, կուսակցությունը կործանի, հա-**

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԻ ԿԱՆՈՆԱՎՈՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Կուսակցութեան կազմի, այն կանոնավորելու և բանվորներին ու բանվորուհիներին կուսակցութեան մեջ հավաքագրելու հարցերը պետք է քննութեան առնվեն ներկա շրջանի այս խնդիրների կապակցութեամբ և տեսողութեան անկյան տակ:

Վերջին տարիներում, մանավանդ լենինյան կոչի ժամանակից սկսած, կուսակցությունն արագ կերպով աճել է: Կուսակցության մեջ են ընդունվել հարյուր հազարավոր պրոլետարներ, վորոնք այժմ կոմմունիստական դեկավրող կադրերի նշանակալի մասն են կազմում: Բանվոր-կոմունիստների այդ նոր կադրերը շատ անգամ են արդեն ապացուցել իրենց բալլելիկյան կալուստությունն այն շրջանում, չերը կուսակցությունն առանձնապես սուր պայքար էր մղում ռադիկալիզմի դեմ, և դրա հետ միասին ակտիվ կերպով սոցիալիստական հասարակարգ կառուցողների շարքերի կարևորագույն լրացնողներն են հանդիսացել:

Այժմ ել կուսակցությունն աճում և զենում գլխավորապես պրոլետարական կազմի հաշվին: Սրա կողքին ավելացել է ծառայողների, մանավանդ գյուղացիների հոսանքը դեպի կուսակցությունը: Բնական առաջընթացը և դրա կապակցությամբ բանվորների վորոշ մասի՝ արտադրությունից պրոլետարական պետության որդաններում աշխատելու և ուսանելու անցնելը նույնպես արտահայտություն է գտնում կուսակցության կազմում: Սրա հետևանքով առաջանում է այն, վոր չերը կուսակցության մեջ նշանակալից չափով

փով գերակշռում է պրոլետարական կազմը (61 տոկոս), անմիջապես արտադրության մեջ աշխատող բանվորները նրա շատ ավելի փոքր մասն են կազմում (42 տոկոս):

Այնինչ, կուսակցությունը բանվոր դասակարգի մեջ աճման ահապին ռեզերվ ունի: Այդ ռեզերվներն այն լայն և շարունակ աճող աճկուսակցական պրոլետարական ակտիվի կադրերն են, վոր գտնվում են արհմիություններում, արտադրական խորհրդակցություններում, խորհրդակցությունում, կոմսոլներում, կոմյերիտությունում, բանվորուհիների պատգամավորական ժողովներում, կամավոր ընկերություններում, ակումբներում և այլն: Արդյունաբերական և մասնավորապես վորակյալ բանվորների առանձին շերտերը միանգամայն անբավարար չափով են ներկայացված կուսակցության մեջ: Հատուկ լճակալան թափ պետք է հանդես բերել բանվորուհիներին կուսակցության մեջ հավաքագրելու գործում, վորովհետև մինչև վերջին ժամանակներս այս ասպարիզում գործը չափազանց յետ էր մնացել, վոր միանգամայն անթույլատրելի յե ներկա պայմաններում: Մեծ նշանակություն պետք է ունենա կուսակցության մեջ այն բանվոր-չերիտասարդության հավաքագրելը, վորը կոմյերիտական լուրջ դպրոց է անցել արդյունաբերական ձեռնարկություններում: Չափազանց հետաձայն բնագավառ է հանդիսանում գյուղատնտեսական բանվորների և բաղրակների հավաքագրումը կուսակցության շարքերը, վոր պահանջում է անմիջապես կուսակցության ուշադրությունը դարձնել դեպի այդ կողմը: Բանվորներին և բանվորուհիներին ուժեղացված թափով

կուսակցութեան մեջ հավաքագրելը պետք է միանալ խստիվ կերպով այն պայմանները պահելուն, վոր սահմանված են կուսակցութեան մեջ ծառայողներին և այլ տարրերին ընդունելու համար, նույնպէս այն անհրաժեշտ ընտրանքին, վոր լինելու յե իրապէս կուսակցութեանը նվիրված գլուղացիների վերաբերմամբ և նրանցից, առաջին հերթին, չքավորների և առանձնապէս կոտնտեսական շարժման ակտիվ աշխատողները վերաբերմամբ:

Կուսակցութեան մեջ ուժեղ թափով բանվորներ հավաքագրելու նպատակներին համապատասխան, հետեւաբար նաեւ սոցիալիստական վերակառուցման շրջանի հիմնական խնդիրներին համապատասխան անհրաժեշտ և կուսակցութեան շարքերը հավաքագրել բանվոր դասակարգի իրապէս առաջավոր տարրերը, վորոնք ի վիճակի լին բանվորական մասսաների ավանգարդը կազմել սոցիալիստական շինարարութեան դժվարութիւնները հաղթահարելու, մանր-բուրժուական գաղափարական տատանումներին հակահարված տալու և բանվորների ու գլուղի աշխատավոր մասսաների վստահութիւնը դեպի կուսակցութիւնն ամեն կերպ բարձրացնելու գործում: Մեր խնդիրն է հանդիսանում ամենավճռական կերպով կուսակցութեան մեջ գրավել այն բանվորներին և բանվորուհիներին, վորոնք դժվարութիւնները պահին քաղաքական առավելագույն տոկոսութիւնն են ցուցաբերում, վորոնք պրոլետարական հարադատ ինտերնացիոնալիստներ են հանդիսանում, իրենց անձնական որինակով նպաստում են արտադրողականութեան և աշխատանքի կարգապահութեան բարձրացման, ջերմորեն և համառ

կերպով մաքառում են բոլորեկրատիզմի դեմ, ակտիվ կերպով աշխատում են բարձրացնել իրենց կուլտուրական զարգացումը և հենց դրանով ընդունակ են ամբացնելու պրոլետարական ավանգարդի լինինյան շարքերը: Կուսակցութիւնը չի կարող հաշվի չառնել այն, վոր հենց պրոլետարիատի կազմը պատերազմի և հեղափոխութեան տարիներին լրացվել է նշանավոր չափով նոր խավերով, մանավանդ գլուղից յեկածներով, այլ և փոքր չափով ուղղակի բանվոր դասակարգին ոտար սոցիալական միջավայրից դուրս լեկածներով: Առավել մեծ հիմունքով կուսակցութիւնն իր կազմակերպութեան ներքին մեջ կանոնի պրոլետարիատի բոլոր հեղափոխականորեն-գիտակից և սոցիալիզմին նվիրված տարրերը, մանավանդ՝ խոշոր արտադրութեան մեջ աշխատանքի մեծ ստաժ ունեցող բանվորներին և բանվորուհիներին: Մեր գործնական խնդիրն է հասնել այն բանին, վոր 1930 թվականի վերջից վոչ ուշ կուսակցութեան վոչ պակաս քան կեսը արտադրութեան բանվորներից կազմված լինի: Բանվորների այս լայն հավաքագրումը պետք է միանա կուսակցութեան ներկա կազմի խստագույն ստուգման և նրա սոցիալական խորթ, անհարադատ, բոլորեկրատացած և քաջքայլած տարրերի ամենավճռական դրաման հետ: Մեկ կողմից անհրաժեշտ է գործադրել պաշարի ամեն աեսակ և մանավանդ գաղափարական մեթոդներն այն բանի դեմ, վոր կուսակցութիւնից չհեռանան թեև ավելի հետամնաց, սակայն հեղափոխութեանը նվիրված բանվորները: Մյուս կողմից անհրաժեշտ են ուժեղացրած և վերջին տարիներին համեմատութեամբ շատ ավելի հաստատուն միջոցներ կու-

սակցական կազմակերպությունները մաքրելու համար վտարելով դրանցից այն բոլոր տարրերին, վորոնք ոգտագործում են կառավարող կուսակցության անդամ լինելն իրենց շահադիտական, կարչրիստական նպատակների համար, կուլակուլթյան հետ միաձուլված բուրժուական-մեղչանական վերասերման տարրերին և այլն:

Գյուղական կազմակերպությունների մեջ գեոևս բուրովին աննշան և պրոլետարական տարրերի տեսակարար կշիւը և ուղղակի չնչին և կոլտնտեսականների կազրը: Դրա կողքին նրանց կազմում վորոշ գեպքերում բավական խոշոր և ունեւոր գյուղացիների, իսկ չերբեմն ել կուլակուլթյան հետ մերձեցած և քայքայված ու բանվոր դասակարգին միանգամայն խորթ տարրերի բաժինը: Այս բուրովին անհետաձգելի չե դարձնում այդ կազմակերպությունների վճռական բարելավման, արմատական զտման և նշանավոր նորոգման խնդիրը: Աղգային հանրապետություններում և մարդիրում, վորտեղ պրոլետարների կադրերը գեոևս մեծ չեն, բատրակների և գյուղատնտեսական բանվորների ուժեղացրած ընդունելությունը, մանավանդ տեղական ազգություններից, այլ և կազմակերպությունների սոցիալական կազմի համապատասխան բարելավումը սոցիալիստական շինարարության վճռական պայմաններից մեկն և հանդիսանում:

Ինչպես բանվորներին ուժեղացած թափով կուսակցության շարքերը հավաքագրելու, այնպես ել կուսակցությունն սմենայն վճռականությամբ իղեապես և սոցիալապես խորթ տարրերից զտելու գործին անհրաժեշտ և մասնակից դարձնել **անկուսակցական բան-**

վորակաճ ամենալայն մասսաները: Անկուսակցական բանվորների, իսկ գյուղում անկուսակցական գյուղացիների, մանավանդ բատրակների և չքավորների այս մասնակցությունն իրապես ալտիվ, իրապես մասսայական պիտի լինի: Կուսակցության համար աշխատավորության անկուսակցական մասսայի այս ոգնությունը բացառիկ խոշոր նշանակություն ունի, վորպես կարևորագույն մի աշակցություն սոցիալիստական շինարարության այն ամբողջ գործին, վորի գլուխն և կանգնած կոմմունիստական կուսակցությունը:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՑԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Հասնել այն բանին, վոր վոչ ուշ, քան մինչև 1930 թվականի վերջերը, կուսակցության կազմի կեսից վոչ պակասն արտադրության բանվորներից լինի: Վորի համար առաջիկա յերկու տարվա ընթացքում կուսակցության մեջ ընդունվողների կազմի ամբողջությամբ առած 80 տոկոսից վոչ պակասն ապահովել արտադրության բանվորների, մանավանդ արտադրական յերկարատև ստաժ ունեցող բանվորների համար, սրա համար ծավալելով բանվորական մասսաներում համապատասխան կազմակերպչական-գործնական և գաղափարական դաստիարակչական աշխատունք:

2. Մոտակա յերկու տարվա ընթացքում առավելագույն չափով սահմանափակել վոչ-բանվորական տարրերի ընդունելությունը, ընդ սմին ծառայողներն իրենց հանձնարարողների թվում անպայման պետք և ունենան գոնե մի քանի արտադրության բանվորներ (գյուղերում՝ բատրակներ և գյուղատնտեսական բանվորներ):

3. Հասնել այն բանին, վոր ըստ հնարավորութեան շուտով և վճռական կերպով տեղաշարժութեան կատարվի կուսակցութեան մեջ գլուղատնտեսական բանվորների և բատրակների, նույնպես և չքավորների և կոլտնտեսականների լավագուցն ախտիվիստների ընդունելութեան գործում: Ընդամին անհրաժեշտ և դյուրական կազմակերպութեանների արմատական և շուտափութ բարեփոխումը, դտումը և կազմի նորոգումը:

4. Ընդունելութեանը և կուսակցական կազմակերպութեանների աճման կանոնավորումը բնավ չպիտի կատարվեն միտանիկական մեթոդներով (որինակ՝ վերելից որացուցային առաջադրանքներ սահմանելով և այլն) և չպիտի հանգեն մասսայական կամպանիաների, այլ պիտի կապված լինեն կուսակցական և մասսայական կազմակերպութեանների ամբողջ աշխատանքի ուժեղացման հետ:

5. Կուսակցական կազմակերպութեանների ստուգումը և դտումը խորթ, քայքայված, բյուրոկրատացած և այլ տարրերից պետք և կատարվի շատ ավելի վճռական և առավել սխտեմատիկ կերպով, ամեն կերպ ուժեղացնելով այդ գործի ղեկավարութեանը ԿՎՀ-ի և տեղային վերահսկիչ հանձնաժողովների կողմից:

6. Նոր անդամների ընդունելութեանը և կազմակերպութեանների դտումը պետք և կատարվի անկուսակցական բանվորների և աշխատավոր գլուղացիների ամենալայն և ախտիվ մասնակցութեամբ (կուսակցական բաց ժողովներում՝ նախորոք հրապարակե-

լով ընդունվողների, նույնպես հեռացվածների ցուցակները և այլն:

7. Պարզացնել բանվորներին և բանվորուհիներին կուսակցութեան մեջ ընդունելու և թեկնածուներին անդամութեան փոխանցելու կարգը՝ առավելագուցն չափով կրճատելով ընդունելութեան ինստանցիաների թիվը: Գավկոմներն ու շրջկոմները համապատասխան հարցերի քննութեանը պետք և կատարեն վոչ ավելի, քան չերկու շաբաթվա ընթացքում:

8. Վճռականապես ուժեղացնել գաղափարական քաղաքական բնույթ ունեցող միջոցներն այդ պաշարում, վոր մղվում և հետաքննաց բանվորների և բանվորուհիների, նույնպես բատրակների և չքավորների կուսակցութեանից հեռանալու դեմ:

9. Համարձակ շարունակել բանվորների կուսակցական նոր կադրերի առաջընթացումը պետական աշխատանքի բոլոր առարկաների համար, ապահովելով այդ կադրերի գաղափարական-քաղաքական մակարդակի հետագա բարձրացումը և կուլտուրական աշխատանքի ծավալումը բանվորական մասսաներում:

10. Կուսակցական մարմինները, մինչև Կենտկոմը ներառյալ, սխտեմատիկորեն պետք և ստուգեն տեղական կազմակերպութեանների համապատասխան աշխատանքը, անհրաժեշտ ուղղումներ մտցնեն տեղական պրակտիկայում և ամբողջ գործի արդյունքները լուսաբանեն կուսկազմակերպութեանների առջև և մամուլում:

11. Առաջավոր բանվորների նոր լայն կադրերի

հավաքագրումը կուսակցութեան մեջ ամենաանխղելի կերպով պետք է կապված լինի խորհուրդների, արհմիութնուների և կուսակցութեան գծով պրոլետարական դեմոկրատիայի վճռական և հետևողական ծավալման հետ, հետևաբար, նաև բոլոր որդանների բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող զործնական պայքարի լիակատար ուժեղացման հետ՝ հիմք ունենալով ներկավորոշումը և Կենտկոմի հռչակալի զիմումը ինքնաքննադատութեան մասին:

ՅՈՒԺԱՄՅՆ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՈՐՎԱ ԼՈՒՋՈՒՆ ԵՐԿՐՈՒՆՔՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀՅՏԵՎԵ ԿԻՐԱՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Բանաձեւով բնկ. Շմիդտի գեկուցման առթիւ, վոր միաձայն բնդուելիւմ է Համ. Կ (բ) Կ Կենկումի պլենումում 1928 թվ. նոյեմբերի 24-ին)

ԽՍՀՄ Կենտգործկոմի մանիֆեստը, վորն ապահովում է առաջիկա տարիների ընթացքում գործարանային արտադրական բանվորների ութժամյա բանվորական որից յոթժամյա բանվորական որվա անցնելը՝ տոանց աշխատավարձի նվազեցման, — վճռական մի քայլ է դեպի ՀամԿ (բ) Կ ծրագրի այն կետի լրականացումը, վոր աշխատանքի ընդհանուր արտադրողականութեան բարձրացման պայմաններում վեցժամյա մաքսիմալ բանվորական որ մտցվի, առանց աշխատավարձի նվազեցման և իր դեկտատուրայի չերկրում հաջողութեամբ սոցիալիզմ կառուցանող բանվոր դասակարգի համար կարևորագուցն մի նվաճում է:

Բացի այն կարևորագուցն սկզբունքային նշանակութունից, վոր ունի 7-ժամյա բանվորական որը բանվոր դասակարգի աշխատանքի պաշտպանութեան և նրա կուլտուրական մակարդակի բարձրացման համար, դրա կենսագործումը մոտակա տարիներում հսկայական կարևորութուն ունեցող տնտեսական մի պրոբլեմ է, վոր բացառիկ ուշադրութուն է պահանջիլու բանվոր դասակարգի ամենալայն մասսաների, կուսակցութեան, արհմիութնուների և տնտեսական մարմինների կողմից:

Յոթժամյա բանվորական որ մտցնելը մեկ ավելորդ անգամ ընդգծում է խորհրդային տնտեսության հեղինակալի արմատական առանձնահատկությունը և նրա ռացիոնալիզացիայի սոցիալիստական բնույթը, վորի նպատակն է— ըստ ամենայնի և անշեղորեն բարելավել բանվոր դասակարգի տնտեսական վիճակը և կոլտուրական աճումը, և ուղեկցվում է բանվոր դասակարգի դրուժյան անմիջական բարեկալումով, ի տարբերություն կապիտալիստական սիստեմի և նրա ռացիոնալացման մեթոդների, վորոնք հենված են բանվոր դասակարգի շահագործման և ճնշման, նրա տնտեսական վիճակի եւ ավելի վատթարացման վրա (բանվորական որվա յերկարացում, աշխատավարձի իջեցում և այլն):

Յոթժամյա բանվորական որվա կիրառման վորձը տեքստիլ արդյունաբերություն մեջ, չնայած մի շարք թերություններին, վորոնք նշված են Կենտկոմի 1928 թ. մայիսի 20-ի վորոշման մեջ, վոր վերաբերում է մի շարք տեքստիլ ձեռնարկությունների 7-ժամյա բանվորական որվա փոխանցելու նախնական արդյունքներին, ապացուցեց, վոր այդ թերությունների վերացմամբ յոթժամյա բանվորական որը կապահովի արտադրության ընդարձակումը, բանվորների նոր կադրերի ներգրավումը և աշխատող կթուլացնի գործադրկության աճումը, կապահովի արտադրողական ուժերի և աշխատավարձի հետագա զարգացումը և բանվոր դասակարգի կոլտուրական մակարդակի ավելի արագ բարձրացումը:

Նպատակ դնելով վերացնելու այն թերությունները, վորոնք չիրևան են չեկել յոթժամյա բանվոր-

ական որվա կիրառման ժամանակ մի շարք տեքստիլ ձեռնարկություններում, և վորոնցից զխավորներն են՝ ա) Ծավառահղ անբավարար բացատրական աշխատանք յոթժամյա բանվորական որվա նշանակություն մասին բանվոր դասակարգի համար, ընդվորում բանվորական լայն մասուն, վորպես կանոն, չեղրավում 7-ժամյա բանվորական որվա անցնելու գործնական պայմանները մշակելու գործի մեջ:

բ) Հենց ձեռնարկությունների կազմակերպական տեխնիկական անպատրաստվածությունը:

գ) Բավականաչափ վորակյալ և խտացված ռաշտանք կատարելու համար նախապատրաստված բանվորական ուժի բացակայություն և վործված տեխնիկական պերսոնալի պակասություն:

դ) Նոր ներգրավվող բանվորների արտադրական անբավարար կարգապահություն:

ե) Ձեռնարկությունների խոշոր մասի աննախապատրաստվածությունն աշխատանքի նորմալ պայմաններ ստեղծելու տեսակետից (լուսավորություն, վենտիլյացիա, ապահովություն տեխնիկա և այլն):

զ) Գնացադալին պայմանների վատթարացում (բնակարանների պակասություն, հանրակացարաններում ապրողները կուտակվածություն, զանազան հիմնարկների սպասարկության հարմարեցված չլինելը, բանվորների լրացուցիչ փոխի ժամանակ, — մսուրներ, հիվանդանոցներ, ելեկտրաքարշ, կոոպերատիվներ և այլն):

է) Կուսակցական, արհեստակցական և խորհրդային կազմակերպությունների կողմից բանվորական մասսային սպասարկելու վատթարացում, —

Պլենումն անհրաժեշտ ե համարում։—

1. Պարտավորեցնել կուսակցական, տնտեսական մարմիններին և, առաջին հերթին, արհմիություններին՝ ձեռնարկություններում աշխատանքը, կազմակերպել իրենց մասնակցական աշխատանքը, վոր ձեռնարկությունները յոթժամյա բանվորական որվա փոխանցելու ամբողջ նախապատրաստական աշխատանքին բանվորներն իրադիկ լինեն, և վոր ալդ կատարվի բանվորների ամենատարբեր մասնակցությամբ և աջակցությամբ, նույնպես և ուժեղացնել կուլտուր-լուսավորական աշխատանքը, ձեռնարկությունների աշխատանքի նոր պայմաններին հարմարեցնելով աշխատանքը։

2. Առաջարկել ժՏԳԽ բոլոր միջոցները ձեռք առնել, վորպեսզի վաստակես յոթժամյա բանվորական որվա անցնելուց առաջ նախապատրաստական աշխատանք կատարվի, վորը պետք և ապահովի արդ-ֆինսյանի նշած արտադրության անընդհատ ծավալումը և վորակի բարելավումը (հումուլթ ապահովելը, լրացուցիչ սարքավորում գնելը, ինքնարժեքի իջեցումը, համապատասխան վորակավորում ունեցող բանվորական ուժ և տեխնիկական պերսոնալ ապահովելը)։

3. Նմանապես աշխատանքի տնտեսական մարմինները, վորոնց տնորինության ներքո յոթժամյա բանվորական որվա անցնող ձեռնարկություններ կան, պարտավոր են ձեռք առնել բոլոր միջոցները, վորպեսզի յոթժամյա բանվորական որ կիրառող ձեռնարկությունների հիմնական աշխատանքների յուրա-ժամանակ ֆինանսավորումն ապահովված լինի։

4. Կենտրոնում առաջարկում և Աշխտգլխում և Կենտկոմբանկին, վոր բնակչինարարության վարկերը

բաշխելիս առավելապես լրիվ չափով բավարարվի այն ձեռնարկությունների բանվորական բնակչինարարությունը, վորոնք փոխանցվում են յոթժամյա բանվորական որվա, առանձնապես տյանտեղ, վորտեղ լրացուցիչ հերթափոխություն և սահմանվում։

5. Առաջարկել Աշխտգլխում տն- ժՏԳԽ հետ միասին ձեռք առնել բոլոր հնարավոր միջոցներն՝ առողջացնելու աշխատանքի պայմաններն աշխատանքի ձեռնարկություններում, վորոնք փոխանցված են յոթժամյա բանվորական որվա, և առաջին հերթին լրացուցիչ հերթափոխություն ունեցող ձեռնարկություններում, ապահովելով ալդ միջոցների կիրարկումը համապատասխան հատկացումներով՝ ըստ արդ-ֆինսյանի։

6. Առաջարկել Աշխտգլխում տն- ժՏԳԽ և ՀԱՄԿԽ իրագործել որենսդիր որենքների աշխատանքը, վոր վերաբերում է հղի և ծնկեր յերեխա ունեցող կանանց գիշերային աշխատանքից ազատելուն յոթժամյա բանվորական որվա փոխանցված ձեռնարկություններում։ Միաժամանակ պարտավորեցնել բոլոր տեղական կուսակցական կոմիտեներին, վոր բանվորականների շրջանում բացատրական լաշխ կամպանիա մղեն տվյալ վորոշումն իրագործելու համար։

7. Առաջարկել դաշնակից հանրապետությունների ժողովում խորհրդներին, վոր նրանք պարտավորեցնեն Լուստգլխում տն- ժՏԳԽ և Աշխտգլխում տն- ժՏԳԽ հետ միասին ձեռք առնել բոլոր միջոցներն՝ աշխատանքի պայմանները (մասերներ, հիվանդանոցներ, դպրոցներ), ապահովելով ալդ ձեռնարկությունների կենսագործումը անհրաժեշտ հատկացումներով։

Առաջարկել կառավարական հանձնաժողովին և ժՏԽԳ ին այս հարցը քննության առնել այդ գործարաններում լրացուցիչ հերթափոխ մտցնելու հնարավորության տեսակետից, միաժամանակ 7-ժամյա բանվորական որ մտցնելով ժՏԳԽ-ին առաջարկել մշակել յոթժամյա բանվորական որվա անցնելու հնգամյա պերսպեկտիվ պլանը, կապակցելով վերջինս արդյունաբերության զարգացման, արդյունաբերական առանձին ճյուղերի վերակառուցման հնգամյակի ընդհանուր և հիմնական շինարարության հետ:

Յոթժամյա բանվորական որը, բացի նրա տեղական նշանակությունից, բանվոր դասակարգի կուլտուրական մակարդակի բարձրացման կուլտուրական մի կարևոր նախադրյալ համարելով, ԿԿ-ի պլանումը կուսակցական, արհմիութենական, տնտեսական և խորհրդային կազմակերպությունների ամենաառաջին և հիմնական խնդիրն է համարում իրենց աշխատանքը կազմակերպել այնպես, վոր յոթժամյա աշխատանքի անցնելու հետևանքով, բանվորների ազատ ժամանակն ոգտագործվի ել ավելի զարկ տալու բանվոր դասակարգի կուլտուրական ու տնտեսական նվաճումներին և ավելի ուժեղացնելու բանվորների մասնակցությունը պետության կառավարման գործին, վորն, իր հերթին, միջազգային հսկայական նշանակություն կունենա բանվոր դասակարգի իր լիակատար ազատագրման համար պայքարելու գործում:

ՆԵՐԱՏՐԵՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ ՅԵՎ ՀՈՂԱԳՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԵՐԶՐԵՅՆԵԼՈՒ ԽՆԳԻՐՆԵՐԸ

(Համ Կ (բ) Կ. Կենտրոնի պլենումի բանաձևը, վոր միաձայն քնդունված է Հյուսիսային Կովկասի Յերկրային Կոմիտեի զեկուցման առթիվ 1928 թվ. նոյեմբերի 24-ին)

Լսելով Հյուսիսային Կովկասի Յերկրային Կոմիտեի զեկուցումը՝ գյուղում կատարած աշխատանքների մասին, Կենտրոնի պլենումն այդ աշխատանքը համարում է բավարար և հիմնականում հավանություն է տալիս գյուղատնտեսությունը զարգացնելու նպատակով նրա կողմից ընդունված վորոշումներին:

1. Հյուսիսային Կովկասի գյուղերի քաղաքական և տնտեսական վիճակի ստուգումը ցույց է տալիս, վոր վերջին բոլոր տարիներն անցել են գյուղատնտեսության վերականգնման (ցանքերի տարածությունը, 1913 թ. համեմատությամբ, 1922 թվի 51 տոկոսից հասել է 88 տոկոսի 1927 թվին և անասունները 1922 թ. 44 տոկոսից 1927 թվին հասել են 72 տոկոսի) և մեր դասակարգային դիրքերի հետագա ամրապնդման նշանի տակ. սրան իբրև ապացույց ծառայում են հետևյալ փաստերը. ա) կոոպերացման մեծ թափը գյուղում, բ) կոլտնտեսությունների շինարարության աճումը, գ) չքավորության տնտեսական ու կազմակերպչական ամրապնդումը և միջակի հետ ունեցած դաշինքի ուժեղացումը: Սակայն մեր դասակարգային դիրքերի ամրապնդման ու գյուղի սոցիա-

լիստական տարրերը աճման կողքին, գյուղատնտեսութ-
վան ընդհանուր վերելքի ֆոնի վրա ակտիվացել և
ամրացել են նաև կապիտալիստական տարրերը, վո-
րոնք պայքարում են սոցիալիզմի գյուղ թափանցելու
դեմ. այդ իր առանձնապես ցայտուն արտացոլումը
գտավ կուսակցության և խորհրդային իշխանության
կողմից գյուղում կիրառվող կամպանիաների (հացա-
մթերումներ, գյուղհարկ, սերմանման աշխատանք,
ընտրություններ և այլն) կապակցությամբ սրված
դասակարգային պայքարում:

Պլենումը Յերկրային Կոմիտեին առաջարկում և
իր աշխատանքների ընթացքում չեղակետ ունենալ
այն հանգամանքը, վոր անհրաժեշտ և հետադադում
ավելի ամրապնդել պրոլետարիատի դասակարգային
դիրքերը գյուղում և ել ավելի սահմանափակել կապի-
տալիստական և կուլակային տարրերին, անդադրում
աշխատելով գյուղատնտեսության մեջ սոցիալիստա-
կան տարրերն ընդարձակելու վրա, կազմակերպելով
մեր հենարանը—չքաղութությունը կուսակցության,
խորհուրդների և կոոպերացիայի շուրջը, միևնույն ժա-
մանակ ամեն կերպ ամրապնդելով գյուղացիության
միջակ խավերի հետ ունեցած դաշինքը:

2. Դրա հետ միասին Կենտկոմի պլենումը հա-
տատում է, վոր, չնայած գյուղատնտեսությունը վե-
րականդնելու գործում չեղած հաջողություններին,
վորոնք հետևանք են կուսակցության և խորհրդային
իշխանության որգանների վերջին մի շարք տարինե-
րում կատարած աշխատանքի, այնուամենայնիվ այդ
հաջողություններն այնքան էլ բավարար չեն կարող
համարվել այն դերի համեմատությամբ, վոր Հյուսի-

սային Կովկասը պետք է խաղար յերկրի բովան-
դակ տնտեսության հաշվեկշռի մեջ: Այն փաստը, վոր
ցանքերի փաստական տարածության ընդհանուր քա-
նակը Հյուսիսային Կովկասում ամբողջ ԽՍՀՄ հա-
մեմատությամբ միջակից ցածր է և կազմում է մինչ-
պատերազմյանի միայն 88 տոկոսը, վոր դաշտավա-
րության ընդհանուր բերքը հասնում է միայն մինչ-
պատերազմյանի 57,2 տոկոսին, առանձնապես հացա-
հատիկի մշակույթների ցած ապրանքայնությունը հար-
կադրում է ընդունել, վոր Հյուսիսային Կովկասի գյու-
ղատնտեսությունը չափազանց լուրջ դրության մեջ է:

Գյուղատնտեսության վերականգնման պրոցեսի
հիմնական դժվարությունների կանխորոշած պատճառ-
ները հանդիսանում են.

ա) Հյուսիսային Կովկասի ավելի ուշ դուրս գալը
քաղաքացիական կովի շրջանից և մյուս ուսուցանների
համեմատությամբ գյուղատնտեսության ավելի մեծ
քաղաքային իմպերիալիստական և քաղաքացիական
պատերազմների ժամանակ.

բ) Տնտեսությունների մանրացումը, վոր հիմնա-
կանում առաջացել է ահագին քանակությամբ չեկվոր
հողագործի բնակչությանը հող տալուց.

գ) Մինչպատերազմյան շրջանում դաշտավարու-
թյան հքստիսիվ հափշտակողական չեղանակը, վոր
արդեն այն ժամանակ յերևան եր հանել բերքատվու-
թյան անկման տեղեկներ.

դ) տնտեսությունների ապահովված չինելը գյու-
ղատնտեսական ինվենտարով և լծկանով.

ե) վերջին յերկու տարվա ոգերեկութարանական
պայմանների անբարենպաստ լինելը:

3 Հյուսիսային Կովկասի բացառիկ նշանակութիւնը հողագործութեան համար բնական և տնտեսական պայմանների բարենպաստ լինելու և յերկաթուղիների ու ջրային ճանապարհների մոտիկութեան տեսակետից լայն հնարավորութիւնն է տալիս ողջագործել այդ ռայոնը յերկրի հացահատիկի պրոդուկտ լուծելու համար, ինչպես ներքին հացահատիկի մատակարարումն ապահովելու, այնպես եւ Եւրոպայի ընդարձակելու տեսակետից:

Յեւակետ ունենալով Հյուսիսային Կովկասի այդպիսի բացառիկ դրութիւնը, պլենումը ժողովմբորհին հանձնարարում է մշակել մի շարք աշխարհի միջոցներ, վորոնք արդեն մոտակա մեկ-չերկու տարում կարողանային վճռական բեկում առաջ բերել Հյուսիսային Կովկասի գյուղատնտեսութեան վիճակի մեջ, այն մըտքով, վոր ա) բերքատուութիւնը բարձրանա. բ) արագ թափով ընդարձակվի ցանքների տարածութիւնը՝ թե գյուղացիական տնտեսութիւնների և թե համայնացված սեկտորի (խորհրդային տնտեսութիւնների, կոլտնտեսութիւնների) գծով. գ) ավելանա գյուղատնտեսութեան, մասնավորապէս հացահատիկի ճյուղի, ապրանքայնութիւնը. դ) ապահովվի գյուղացիական ցանուցիւր մանր տնտեսութիւնների համայնացման հետագա աճող թափը:

Նկատի ունենալով տրակտորի առանձին նշանակութիւնը գյուղատնտեսութեան արդատավորութիւնը և արտադրողականութիւնը բարձրացնելու, այն ինդուստրիացման լինթարկելու և ամրապնդելու, կոլտնտեսութիւնների շինարարութիւնն ընդարձակելու գործում, կանխորոշել յերկու տարվա ընթացքում Հյուս-

սիսային Կովկասին վոչ պակաս քան 10.000 տրակտոր մատակարարելը: Նույն ժամանակամիջոցում ապահովել այդ յերկրի պահանջները շարքացան և սերմագործ մեքենաների վերաբերմամբ. այդ մեքենաները մատակարարել գլխավորապէս կոլտնտեսութիւնների գծով և կազմակերպելով սպասարկող խաղանք խորհրդային տնտեսութիւններին կից և վարձակալանքներ՝ կոոպերացիային կից: Միևնույն ժամանակ ապահովել գյուղատնտեսական մեքենաներ ձեռք բերելու արտոնյալ պայմաններ նաև չքավոր և միջակ գյուղացիական անհատական տնտեսութիւնների համար: Այս նպատակներով ապահովել յերկրի հողաշինարարութեան արագացումը, այն յեւակետ ունենալով, վոր այդ հողաշինարարութիւնը հիմնականում վերջանա հինգ տարուց վոչ ուշ:

4. Այդ ձեռնարկումները պետք է կիրառվեն այնպես, վոր ընդհանուր աշխատանքի բարելավման հետ զուգընթաց անպայման ավելանա մեր կուսակցական, խորհրդային և կոոպերատիվ որգանների կազմակերպչական և տնտեսական դերը գյուղատնտեսութեան կազմակերպման գործում: Այդ կազմակերպութիւնների ուղղակի պարտականութիւնը պետք է լինի այն, վոր նրանք ժամանակին պատրաստվեն սերմանման և բերքի հավաքման կամպանիաներին, ու ժեղացնեն կամպանիաների կազմակերպիչ դերն այդ գործում և ցանքների տարածութիւնն ավելացնելու ու բերքատուութիւնը բարձրացնելու խնդրում աջակցեն չքավոր ու միջակ մասսաներին: Գյուղատնտեսութեան բարձրացման գործին ցույց տված իրենց ուշադիր մասնակցութեամբ ու աջակցութեամբ գյուղի հետ

կապված մեր կազմակերպութիւնները պետք է ապահովեն ագրոնոմիական մի շարք ձեռնարկումներ՝ պարապ հողեր հերկելը, սերմացուն գտելը, ժամանակին ցանելը և այլն, վորոնք ահագին նշանակութիւն ունեն գյուղատնտեսութեան բերքատուութիւնն ու ապրանքայնութիւնը բարձրացնելու անմիջական հետեանքի տեսակետից, չքավոր և միջակ մասսաների լայն հասարակայնութիւնն այդ ձեռնարկումների շուրջը ծավալելով և հենց բնակչութեան միջոցներն այդ գործի մեջ գրավելով:

Հյուսիսային Կովկասում սերմանման կամպանիա մղելու գործին կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան այս տարվա մասնակցութեան որինակը ցույց է տալիս, թե քաղաքական ու տնտեսական ինչ ահագին նշանակութիւն ունի դա չքավորութիւնը համախմբելու, կապը և ազդեցութիւնը միջակ մասսաների վրա ամրացնելու և կապիտալիստական տարրերը գյուղացիական հիմնական մասսայից մեկուսացնելու համար մղվող իսկական պայքարի տեսակետից:

Գյուղի հետ կապված մեր կազմակերպութիւնների աշխատանքների և պրակտիկայի նշանակութեան այդպիսի ձևափոխութիւնը յենթադրում և այդ կազմակերպութիւնների ղեկավար կադրի գյուղատնտեսական գիտելիքների բարձրացման անհրաժեշտութիւնը:

Այդ պատճառով պէնումը հավանութիւն է տալիս Հյուսիսային Կովկասի Յերկրային Կոմիտեի առջին փորձին՝ գյուղական և ռաշոնական ղեկավարող աշխատողների համար ագրոկուրսերի կազմակերպման ասպարիզում, հանձնարարելով ընդլայնել այդ փորձը՝ նպատակ դնելով այդ ուղղութիւնում տարրական պատ-

րաստութիւն տալ գյուղական, ռաշոնական և շրջանային աշխատողների ամբողջ կազմին:

5. Նկատի առնելով այն առանձին նշանակութիւնը, վոր ունի գյուղատնտեսութիւնը գրագետ ագրոնոմիական կադրերով ապահովելու խնդիրը, անհրաժեշտ համարել մի շարք միջոցների մշակումը գյուղական դպրոցներում ագրոնոմիական կրթութիւնն ընդլայնելու համար:

Մեծացնել ագրոնոմի դերը, վորպես գյուղատնտեսութեան կազմակերպչի, հանձնարարել ժողկոմխորհին մշակելու մի շարք միջոցներ թե այդ և թե գյուղատնտեսների նյութական դրութիւնը բարելավելու ուղղութիւնը:

6. Թե խորհրդային ու կոլլեկտիվ տնտեսութիւններում և թե գյուղացիական անհատական տնտեսութիւններում պարտադրական կարգով ագրոնոմիական վորոշ պաշտանների իրականացումը ձիշտ համարել: Սակայն այդ կարևոր միջոցի իրականացման համար՝ համապատասխան խորհրդային և կոոպերատիվ որգանների կողմից նախորոք պետք է կատարվի նախապատրաստական լուրջ աշխատանք, և ապահովվի գյուղացիական լայն մասսաների աջակցութիւնը:

7. Գյուղատնտեսութեան բարձրացման թափի ուժեղացման խնդիրների կապակցութեամբ կոոպերացիայի աշխատանքը գյուղում հատուկ նշանակութիւն է ստանում: Այն փաստը, վոր կոոպերացիան գյուղական շուկայից նշանակալից չափերով վտարել է մասնավորներին, վոր սպառողական և գյուղատնտեսական կոոպերացիան քանակով ահագին չափով աճել է (Հյուսիսային Կովկասի որինակը), ցույց է տալիս, վոր

կոոպերացիան իսկապես ունեցել և հսկայական ան-
կասկածելի հաջողութիւններ: Սակայն միայն քանա-
կալին հաջողութիւնները գեոուս բոլորովին բավա-
կան չեն:

Անհրաժեշտ և հատուկ ուշադրութիւն նվիրել
գյուղի կոոպերատիւ որգանների աշխատանքի վորա-
կական կողմին և այն բանին, վորպեսզի կոոպերա-
ցիան գյուղացիական տնտեսութիւն հիմնական մասսա-
ներին ավելի մեծ չափով իր կոոպերատիւ շրջանա-
ռութիւն մեջ առնի և կապված լինի գյուղացիական
կոոպերացրած տնտեսութիւն արտադրութիւն ամբողջ
պրոցեսսի հետ: Այս տեսակետից առանձին նշանակու-
թիւն և ստանում գյուղատնտեսական կոոպերացիան,
վորի հիմնական թերութիւնը շարունակում և մնալ
չափազանց առեւտրական թեքումը փոխանակ այն բա-
նի, վոր ձգտի ավելի ու ավելի վերածվել գյուղատնտե-
սական արտադրութիւն անմիջական կազմակերպչի:
Գյուղում՝ արտադրական կոոպերացման դործում, կոո-
պերացիայի կարևորագուցն գործնական խնդիրները
համարել՝ ա) կոնտրակտացիայի սխտեմի ընդլայնելը,
բ) կարճատև կոնտրակտացիաներից չերկարատև կոն-
տրակտացիաներին անցնելով, կոոպերացված բնակչու-
թիւն միջոցները կոոպերատիւ շրջանառութիւն մեջ
քաշելը, գ) գյուղացիական տնտեսութիւնն ըստ նրա
առանձին ճյուղերի (սպեցիալիզացիա) ավելի լայն կեր-
պով սպասարկելը, դ) իրոք լայն կոոպերատիւ հան-
րայնութիւն ապահովում և այլն:

8. Կուսակցութիւն, խորհուրդների և կոոպերա-
ցիայի գծով աշխատանքը գյուղում բարելավելը և
նրանց ղեկավար ու կազմակերպիչ դերը գյուղատն-

տեսութիւն մեջ բարձրացնելը պետք և այնպես կա-
տարվի, վոր միաժամանակ ուժեղանա գյուղացիու-
թիւն չքավոր և միջակ մասսաների լայն հասարակա-
նութիւնը խորհուրդների, կոոպերացիայի և այլ հա-
սարակական կազմակերպութիւնների շուրջը: Անհրա-
ժեշտ և ձգտել այն բանին, վոր բերքատուութիւն բար-
ձրացման, ցանքսերի տարածութիւն ընդարձակման,
հողաշինարարութիւն և այլն համար կիրառվող յուրա-
քանչյուր ձեռնարկում ապահովված լինի գյուղի աշ-
խատավորական մասսաների լայն աջակցութիւնը, և
կազմակերպչական դանազան ձեերով պետք և ձգտել
այն բանին, վոր տնտեսութիւնը բարձրացնելու հա-
մար այս կամ այն ձեռնարկումի կիրառման ժամա-
նակ ապահովված լինի չքավոր-միջակ մասսաների ան-
միջական մասնակցութիւնը: Այս տեսակետից հավա-
նութիւն տալ այն փորձին, վոր կատարել և Հյուսի-
սային Կովկասի Յերկրային Կոմիտեն գյուղխորհուրդ-
ներին կից գյուղատնտեսական, արտադրական խորհր-
դակցութիւնների կազմակերպման ասպարիղում, հան-
ձնարարելով Յերկրային Կոմիտեին խնամքով ուսում-
նասիրել այդ փորձը և հետևանքների մասին ղեկու-
ցել Կենտ. Կոմիտեին:

9. Նշելով կոլտնտեսութիւնների շինարարութիւն
աճումը Հյուսիսային Կովկասում (վոր ընդհանուր հո-
ղոգտագործման 7,2 տոկոսն և կազմում), վորպես
գյուղացիական ցանուցիր տնտեսութիւնը սոցիալիս-
տականորեն վերակառուցելու կարևոր դործոն և նրա
կողքին կոլլեկտիւ տնտեսութիւնների արդեն փաստա-
կան հաջողութիւններն ավելի բարձր բերքատուութիւն
և հասութարերութիւն իմաստով, չեթե այդ համեմատենք

գյուղացիական անհատական տնտեսութիւնները հետ—
առաջարկել յերկրի կուսկազմակերպութեանը չեղնել
կոլտնտեսութիւնները շինարարութեան հետագա աճ—
ման պայմաններն ապահովելու, յուրաժամանակ այն
կազմակերպչորեն և տնտեսականորեն սղասարկելու
անհրաժեշտութիւնն, համառ աշխատանք կատարելով
գեոեւս կոլտնտեսութիւնները շարժմանը խանգարող
մի շարք լուրջ թերութիւնները վերացնելու ուղղու—
թեամբ: Այդ թերութիւններն են.— կոլտնտեսութիւն—
ների գեոեւս խիստ մասնատված լինելը, դրանց կազ—
մի հոսունութիւնը, կենցաղային պայմանների կա—
նոնաւորված չլինելը, հանրայնացրած արտադրութեան
միջոցների և կապիտալների գեոեւս անբաւարար ա—
ճումը, «վայրենի» կոլտնտեսութիւնների առկայու—
թիւնը, կուլակային տարրերի կեղծ կոլտնտեսութիւն—
ներ կազմակերպելու փորձերը և այլն:

Պետք է ձգտել այն բանին, վորպեսզի կոլտնտե—
սութիւնները չկտրվեն իրենց շրջապատող գյուղա—
ցիական տնտեսութիւնների մասսայից, այլ կապված
լինեն նրանց հետ այն իմաստով, վոր հողի ափէի
կուլտուրական մշակման, իրենց տնտեսութիւններն
ափէի լավ յեղանակով վարելու, չքաւոր և միջակ ան—
հատական տնտեսութիւններին ամեն տեսակի արտա—
դրական (մեքենաներ, սերմացուներ) ազդրիկուտուր
ոգնութիւն ցուց տալու միջոցով ներգործեն և ազ—
դեն նրանց վրա: Հենց այս ահագին նշանակութիւն
կունենա գյուղացիական ցանուցիւր տնտեսութիւնները
գեալի խոշոր հանրայնացրած գյուղատնտեսութեան ճա—
նապարհը փոխադրելու գործում:

10. Առաջարկել Հյուսիսային Կովկասի Յերկրա—

յին Կովտեյին կոլտնտեսութիւններին համընթաց
ուշագորութիւնը լարել նաև խորհտնտեսութիւնների
աշխատանքի վրա, վորոնք դառնում են սոցիալիստա—
կան սեկտորի ամենալուրջ գործոնները գյուղատնտե—
սութեան մեջ, առանձնապէս կարևոր նշանակութիւն
ստանալով Կենտկոմի հուլիսյան պլենումի վորոշում—
ների կապակցութեամբ: Գործնականում անհրաժեշտ է
հասնել այն բանին, վոր խորհրդային տնտեսութիւնները
վոչ միայն հացահատիկի ֆարքիկաների դեր կատարեն,
այլև շրջապատող գյուղացիական տնտեսութիւնների
համար դառնան ինդուստրիալ հողագործութեան նմուշ,
տնտեսութիւնը կուլտուրական յեղանակներով վարե—
լու գալոց, վոր խորհտնտեսութիւնների և գյուղացի—
ութեան միջև հաստատվեն արտադրական վորոշ կա—
պեր՝ խորհտնտեսութիւնների մեքենաներն ու սեր—
մացուները պայմանադրային սկզբունքներով գյուղա—
ցիական տնտեսութիւններում ոգտագործելու և խորհ—
տնտեսութիւններին կից գալոցներ և գյուղատնտե—
սական դասընթացներ կազմակերպելու միջոցով, չքա—
ւոր-միջակ աւտով տարրերին դրանց մեջ ներգրավե—
լով: Այս պայմաններում մեր խորհտնտեսութիւնները
գյուղացիական ցանուցիւր տնտեսութիւնները սոցիա—
լիստականորեն վերակազմակերպողներ իսկական դե—
րը կիսադան:

11. Մեր ներգործութեան ուժեղացումը գյուղա—
տնտեսութեան վրա նրա սոցիալիստական տարրերն
ամբապնդելու և ընդլայնելու մտքով և այդ հիման
վրա գյուղի չքավոր-միջակ մասսաների տնտեսական
վերելքն անխուսափելիորեն կհանդիպի կապիտալիս—
տական խավերի վճռական ընդդիմադրութեան, վոր

սրում ե զաստկարգային պայքարը: Հյուսիսային կով-
կասում սերմանման կամպանիաներում մի շարք ձեռ-
նարկումների իրականացման փորձը կոնսերվատիվների,
գյուղնարկի, կոլտնտեսությունների շինարարություն
և կոոպերացիան իրագործումը ցույց են տալիս, վոր
աճել ե իրենց քաղաքական ու տնտեսական ազդեցու-
թյունը գյուղում պահպանելու համար պայքարող կու-
լակային տարրերի ակտիվությունը: Դասակարգային
պայքարի այդ սրումը, գյուղի կուլակ խավերի կող-
մից իրենց դրությունը պաշտպանելու փորձերն ար-
տահայտվում են թե ուղղակի հակահեղափոխական յե-
լույթներով, գյուղթղթակիցների սպանություններով
և այլն, կուլակների և յեկվորների մեջ դասային թըշ-
նամանք գրգռելով, իսկ սղգային շըջաններում— կրո-
նական նախապաշարուններն ու հետամնացությունն
ողտադործելով, և թե խորհրդային, կոոպերատիվ, իսկ
յերբեմն ել կուսակցական ստորին ապստարտի առան-
ձին ողակների վրա ներգործելու և ազդելու փորձերով,
իրենց շահերը պաշտպանելու իմաստով:

Ահա թե ինչու կուսակցական ղեկավարություն
ուղղակի պարտականությունն ե հանդիսանում ուժե-
ղացնել ուշադրությունը մեր դասակարգային հակա-
ռակորդների ակտիվության դեմ մղվող պայքարում,
ավելի հաստատուն և ավելի պարզորոշ կիրառել կու-
սակցության գիծը գյուղում կատարվող աշխատան-
քում:

12. Սակայն կապիտալիստական տարրերին գյու-
ղում սահմանափակելու համար կատարվող յեռանդուն
աշխատանքին, գյուղատնտեսություն սոցիալիստական
սեկտորն ամրապնդելու և ընդլայնելու համար մղվող

պայքարին զուգընթաց, անհրաժեշտ ե, վոր կուսակցա-
կան, խորհրդային և կոոպերատիվ որդանների վողջ
պրակտիկ աշխատանքը գյուղում հիմնվի այնպիսի
պայմաններ ապահովելու վրա, վորոնց գոյություն
դեպքում չքավորները կարողանային դարգանալ ու
կուլտուրայես բարելավել իրենց գյուղացիական տըն-
տեսությունը, չվախենալով ամեն տեսակի նյութական
և իրական սահմանափակումներից:

խորհրդային որինականությունը բավական չա-
փով անհրաժեշտ սահմանափակումներ ե նախատեսում
գյուղացիական այնպիսի տնտեսությունների համար,
վորոնք աշխատավորական տնտեսություններից կու-
լակային-շահագործողական տնտեսություններ են դառ-
նում: 1927—28 թ. հարկային աշխատանքի և հացա-
մթերումների ու այլ կամպանիաների պրակտիկան
ցույց ե տալիս գործնականում բազմաթիվ շեղումների
դեպքեր, յերբ առանձին միջակ տնտեսություններ
հավասար եյին դասվում կուլակ տնտեսությունների,
և յերբ բավականաչափ չեյինք ճնշում գյուղի կուլակ
և կապիտալիստական տարրերը, և միևնույն ժամանակ
անթույլատրելիորեն խեղաթյուրվում եր մեր գիծը
չքավորի և միջակի վերաբերմամբ:

Գյուղատնտեսություն, ինչպես նրա սոցիալիս-
տական սեկտորի, այնպես ել անհատական չքավոր-
միջակ գյուղական տնտեսությունների արտադրական
ուժերն ավելի մեծ վճռականություն բարձրացնելու
խնդիրը և միջակի հետ բլոկն ամրապնդելը մեզ վրա
պարտք են դնում վճռականապես վերացնել գյուղի
կուսակցական և խորհրդային որդանների աշխատանքի
պրակտիկայում նկատված վերոհիշյալ թերությունները

և անպայման ապահովել մեր կուսակցութեան պարագորշ, ճկուն դասակարգային գծի կիրառումը, վոր սահմանված է 15-րդ համագումարի վորոշումներով:

13. Չնայած կուսակցութեան հարաճուն ազդեցութեանը գյուղի չքավոր խավերի շրջանում և առանձին հաջողութիւններին, վորոնց հասել են տեղական կուսակցական կազմակերպութիւնները չքավորութիւնը կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան առանձին ձեռնարկումների շուրջը համախմբելու աշխատանքներում, պետք է, սակայն, ընդունել, վոր չքավորութեան մեջ կատարվող աշխատանքը շարունակում է տառապել ահագին թերութիւններով: Դրացից հիմնականներն են՝ սխտեմատիկ աշխատանքի բացակայութիւնը, այդ աշխատանքի հատվածական, կամպանիային բնույթը, չքավորական խմբակների կազմակերպութեան թուլութիւնը խորհրդային և կոոպերատիվ կազմակերպութիւններին կից, չքավորութիւնը կոոպերացնելու անբավարար աշխատանքը, ակտիվի առաջընթացի թուլութիւնը և այլն: Անհրաժեշտ է ձգտել հետագա աշխատանքի պրակտիկայում անպայման վերացնել այդ թերութիւնները և չքավորութեան մեջ իրապես ապահովել իսկական, ամուր և կազմակերպված հենարան կուսակցութեան կողմից գյուղում կիրառվող բոլոր ձեռնարկումների համար:

14. Միանգամայն անբավարար է նաև բաւարակներին կազմակերպելու աշխատանքը: Այս բնորոշումը և ինչպես այն բանով, վոր պրոֆմիութենական կազ-

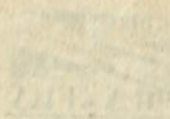
մակերպութիւնները թույլ են ընդգրկում բաւարակութիւնը, այնպես էլ այն բանով, վոր բաւարակների տոկոսը կուսակցութեան մեջ քիչ է: Մինչդեռ Հյուսիսային Կովկասում բաւարակութեան մեծ միջնաշերտի առկայութիւնը կուսակցութիւնը կարող էր ոգտագործել մեր խորհրդային և կոոպերատիվ կազմակերպութիւնների աշխատանքը գյուղում ուժեղացնելու համար: Յերկրկումին պարտավորեցնել ուժեղացնելու աշխատանքը բաւարակների մեջ ինչպես նրանց պրոֆմիութեան մեջ կազմակերպելու, այնպես էլ համառ սխտեմատիկ աշխատանքով կուսակցութեան մեջ ներգրավելու գծով:

15. Կուսաշխատանքը գյուղում ուժեղացնելու համար առաջադրված այս խնդիրների և Հյուսիսային Կովկասի առանձնահատուկ պայմանների կապակցութեամբ, վորոնք հիմնականում բնորոշվում են ունեւորկուակային տարրերի համեմատաբար ավելի ուժեղ միջնաշերտով, իսկ աչտեղից գյուղում ավելի սրված դասակարգային հարաբերութիւնների առկայութեամբ և միեւնոյն ժամանակ յերկրում պրոլետարական կարգերի համեմատաբար թույլ միջնաշերտով, վոր չափազանց մեծ դժվարութիւններ է ստեղծում ուսուցանական և շրջանային կուսխորհրդային ստորին աշխատանքի համար աշխատողների բավականաչափ ուժեղ և կայուն կազմեր ընտրելու մեջ, — հանձնարարել Կենտկոմի Կազմբյուրոյին բոլորմիջոցները ձեռք առնել Հյուսիսային Կովկասի աշխատողներով ուժեղացնելու համար, գլխավորապես իհաշիվ պրոլետարական կենտրոնների (Մոսկվա, Լենինգրադ և այլն):

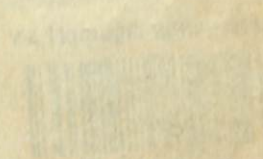
Դրա հետ միասին Յերկրկոմին պարտաւորեցնել,
վոր ուժեղացնի պրոլետարական կադրերի նախապատ-
րաստումը՝ գյուղում աշխատող բոլոր կազմակերպու-
թյուններն ամրապնդելու համար:

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1155 6TH AVENUE
NEW YORK, N. Y.

1155 6TH AVENUE
NEW YORK, N. Y.

ԳԻՆՆ Ե 25 Կ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0184546

